

**Opettajuuden representaatiot TikTok-videoissa:
Multimodaalinen sisällönanalyysi**

Kasvatustiede, Opettajankoulutuslaitos
Pro gradu -tutkielma

Laatija:
Anni Airaksinen, 2213077

Ohjaaja:
Marjaana Puurtinen

20.4.2026
Turku

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede, Opettajankoulutuslaitos

Tekijä: Anni Airaksinen

Otsikko: Opettajuuden representaatiot TikTok-videoissa: Multimodaalinen sisällönanalyysi

Ohjaaja: Akatemiatutkija Marjaana Puurtinen

Sivumäärä: 48 sivua, 4 liitesivua

Päivämäärä: 20.4.2026

Sosiaalinen media on vakiinnuttanut asemansa keskeisenä viestinnän ja vuorovaikutuksen ympäristönä. Tässä tutkimuksessa tarkastelu kohdistuu TikTokiin, joka on noussut yhdeksi maailman suosituimmista sosiaalisen median palveluista. TikTokilla oli 1,59 miljardia aktiivista käyttäjää ympäri maailmaa vuonna 2025, mikä tekee siitä merkittävän ympäristön sisällöntuottajille sekä opettajakuvan rakentumiselle. Alusta on tunnettu lyhyistä videoistaan, joissa korostuvat visuaalisuus, rytmisyys ja koukuttavuus. Tällaisessa ympäristössä opettajuus ei näyttäydy ainoastaan työnä tai roolina, vaan esityksenä, jossa erilaiset visuaaliset, kielelliset, auditiiviset ja sisällölliset keinot osallistuvat merkitysten rakentumiseen. Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan opettajien tuottamia TikTok-videoita multimodaalisesti ja selvitetään, millaisia opettajuuden representaatioita niissä esitetään ja millä tavoin ne rakentuvat.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Videoaineisto koostui kahdeksasta opettajuuteen liittyvästä TikTok-videosta suomalaisten sisällöntuottajaopettajien tekeminä. Videoita analysoitiin multimodaalista sisällönanalyysia hyödyntäen. Jokaisesta videosta tehtiin multimodaalinen litteraatti, jossa videoista pyrittiin analysoimaan mahdollisimman tarkasti visuaalisia, kielellisiä, auditiivisia ja sisällöllisiä keinoja. Representaatioita muodostaessa aineistoa analysoitiin teoriaohjaavasti representaatioteorian ohjaamana sekä aineistolähtöisesti videoaineiston perusteella.

Tulokset osoittivat, että opettajat hyödynsivät multimodaalisia ilmaisukeinoja monipuolisesti. Erityisesti visuaaliset elementit korostuivat. Videoissa näkyvillä olivat opettajalle ja kouluympäristölle ominaisia ja tunnistettavia elementtejä, kuten luokkahuoneet, oppimateriaalit, taulut, työvälit ja arjen opetustilanteet. Opettajat esiintyivät videoissa tuoden itsensä ja oman persoonansa näkyviin, kun he esiintyivät itse videoissa näyttäen kasvonsa sekä hyödyntäen omaa ääntään. Lisäksi videoissa toistuivat nopeat leikkaukset, kirjoitetun ja puhutun kielen yhdistyminen ja ilmeikäs esiintyminen.

Tulokset osoittivat myös, että videoista nousee esiin tietynlaisia opettajuuden representaatioita, kuten asiantuntijaa ja mentoria, humoristista opettajaa ja kiiltokuvamaista esteettistä opettajaa. Myös opettajaidentiteetti ja oma kotona esiin tuleva identiteetti olivat yhteentörmäyksessä, kun opettajuus tuli esiin myös kotikontekstissa. Representaatioissa korostuivat hyväntuulisuus, esteettisyys ja huoliteltu ulkoasu, kun taas opettajan työn huonot puolet jäivät tämän tutkimuksen videoissa vähemmälle huomiolle.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että multimodaaliset ilmaisukeinot ja opettajuuden representaatiot kytkeytyvät toisiinsa tiiviisti. Tulokset kytkeytyvät osaksi laajempaa tutkimuskenttää, jossa opettajuutta esitetään erilaisissa mediaympäristöissä. Jatkossa olisi tärkeää tutkia erityisesti sisällöntuottajaopettajien vaikuttavuutta sekä esimerkiksi oppilaiden, huoltajien ja tulevien opettajien käsityksiä ilmiöstä ja käsityksistä siitä, miten sosiaalisessa mediassa rakentuva opettajakuva muokkaa mahdollisia mielikuvia opettajuudesta.

Avainsanat: multimodaaliset ilmaisukeinot, multimodaalisuus, opettajakuva, opettajuus, representaatio, sisällönanalyysi, sisällöntuottajaopettaja, TikTok

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Sosiaalisen median kautta muuttuva opettajakuva	8
3	Opettajuuden representaatio sosiaalisessa mediassa	12
4	TikTok opettajuuden näyttämönä	15
5	Tutkimuskysymykset	20
6	Menetelmä	21
6.1	Aineiston kuvaus	21
6.2	Aineiston käsittely ja analyysi	22
6.2.1	Multimodaaliset ilmaisukeinot teorialähtöisen analyysin avulla	23
6.2.2	Opettajuuden representaatioiden rakentuminen	25
6.3	Tutkimusetiikka	28
7	Tulokset ja pohdinta	30
7.1	Multimodaaliset ilmaisukeinot TikTok-videoissa	30
7.1.1	Visuaaliset ilmaisukeinot	30
7.1.2	Kielelliset ilmaisukeinot	32
7.1.3	Auditiviset ilmaisukeinot	33
7.1.4	Sisällölliset ilmaisukeinot	34
7.2	Opettajuuden representaatiot TikTok-videoissa	35
7.2.1	Opettaja asiantuntijana ja mentorina	36
7.2.2	Humoristinen opettaja	38
7.2.3	Kiiltokuvamainen opettaja: feminiinisuuden ja estetiikan yhdistyminen	41
8	Johtopäätökset	43
8.1	Tulosten yhteenveto	43
8.2	Tutkimuksen arviointi	45
8.3	Jatkotutkimusaiheet ja käytännön sovellukset	48
	Lähteet	50
	Liitteet	55
	Liite 1. Tietosuojalomake	55

1 Johdanto

Sosiaalisen median alustoilla opettajat jakavat arjen tilanteita koulumaailmasta ja rakentavat visuaalisesti huoliteltuja esityksiä työnkuvastaan ja samalla opettajuudesta. Opettajat ovat alkaneet tehdä viime vuosina enemmän sisältöä sosiaaliseen mediaan, jolloin se tuo opettajuutta näkyväksi uusilla tavoilla (Carpenter ym., 2021). Toisaalla julkisessa keskustelussa kuitenkin puhutaan opettajien kuormittumisesta, heikentyneestä työhyvinvoinnista ja koulujen korkeista vaatimustasoista (Opetusalan Ammattijärjestö OAJ, 2024; Helsingin Sanomat, 2025). Sosiaalisen median videoissa opettajuus voi näyttäytyä kuitenkin aivan toisenlaisena.

Jokaisella meistä on sisäistettyjä käsityksiä opettajana olemisesta, opettajan työn luonteesta ja opettajan työtehtävistä omien kokemusten ja kuuleman pohjalta. Jatkuvasti muuntuva ympäristö vaatii opettajalta kykyä reagoida yhteiskunnassa tapahtuviin asioihin sekä pysyä ajan tasalla. Opettajuus on ollut viime aikoina näkyvästi esillä mediassa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Digitalisoitunut yhteiskunta laajentaa opettajien vastuualueita yhä uusille alueille (Juutilainen ym., 2025, s. 25–26). Juutilainen ja kollegat (2025) kuvaavat opettajaa laaja-alaiseksi yhteiskunnan toimijaksi, uutta luovaksi asiantuntijaksi ja demokraattiseksi koulun ja oman työyhteisönsä kehittäjäksi. Juutilaisen mukaan opettajuuskäsityksiin vaikuttavat merkittävästi sosiaaliset ja kulttuuriset odotukset sille, minkälainen oleminen, tekeminen ja toimiminen näyttäytyy opettajalle toivottavana ja mahdollisena ammatillisessa roolissaan (s. 26). Opettajan kuva ei enää muodostu pelkästään institutionaalisten rakenteiden tai kulttuurin varaan, sillä nykypäivänä opettajuutta esitetään myös sosiaalisen median kautta.

Sosiaalisen median sisällöntuottajien yleistymisen takia myös opettajat ovat luoneet sosiaaliseen mediaan omia tilejään, joilla he jakavat omia ideoitaan, materiaalejaan ja ammattiin liittyviä ajatuksia (Carpenter ym., 2021; Prestridge, 2019).

Sisällöntuottajaopettajina voidaan pitää henkilöitä, joilla on huomattava määrä seuraajia sekä sisältö on aiheellistettua (Newton & Williams, 2022, s. 448). Sosiaalisen median alustat ovat tehneet opettajasta näkyvän ja julkisen hahmon, joka rakentaa käsitystä opettajuudesta luokkahuonetta laajemmalle yleisölle. TikTok on tunnettu nimenomaan lyhyistä videoistaan,

jotka kourkuttavat katsojan lyhyille aistiärsykyille (Azman ym., 2021. s. 19–21) sekä tarjoavat opettajuuden esittämiselle ja tarkastelulle uudenlaisen ympäristön.

Aikaisemmin on tutkittu esimerkiksi opinnäyteissä sisällöntuottajaopettajien motiiveja sisällöntuotantoon ja suuri osa opettajista pitää tärkeänä oman uran taltioimista omista työpäivistään tai -viikoistaan (Brendoeva & Halmajärvi, 2014). Instagram-tilejä pidettiin esimerkiksi yhdistelmänä verkostoitumista, luovaa työtä ja ammatillisen tiedon dokumentointia. Sisällöntuottajaopettajia voidaankin nähdä erilaisilla sosiaalisen median alustoilla, kuten Instagramissa, TikTokissa tai X:ssä. Aikaisemmassa tutkimuksessa opettajat ovatkin kertoneet saavansa positiivisia kokemuksia sekä merkityksellisyyden tunnetta ammatillisen sosiaalisen median tilin ylläpitämisestä (Carpenter ym., 2023).

Opettajilla on erilaisia tavoitteita sisällöntuottamiselle. Prestridgen (2019) tutkimuksessa korostuivat kaksi keskeistä tavoitetta: ihmislähtöisyys ja sisältölähtöisyys. Ihmislähtöisyydellä tarkoitetaan sosiaalisuutta ja vuorovaikutteisuutta muiden alalla toimivien kollegoiden kanssa. Sisällöntuottajaopettajat keskustelevat työstään, jakavat vertaistukea sekä tekevät yhteistyötä. Lisäksi opettajat voivat piristää toisiaan jakamalla samaistuttavaa tai hauskaa sisältöä kokemistaan asioista (Shelton ym., 2020). Sisältölähtöisyys keskittyi opettajien tuottamiin materiaaleihin sekä pedagogisten ratkaisujen että ideoiden jakamiseen ammatillisissa sosiaalisen median alustoilla (Prestridge, 2019). Sosiaalisen median hyödyntäminen on siis opettajille tavoitteellista toimintaa, jonka moni opettaja kokee itselle tärkeäksi (Carpenter ym., 2023; Prestridge, 2019).

Aikaisempi suomalainen tutkimus osoittaa, että opettajuuden representaatioita rakennetaan kaikenlaisessa mediassa aktiivisesti ja jopa stereotyyppisellä lähestymistavalla (Martikainen, 2020). Sosiaaliseen mediaan liittyvissä tutkimuksissa on tuotu esiin, että käyttäjät rakentavat itsestään visuaalisesti ja sisällöllisesti tarkkaan kuratoituja esityksiä, joissa korostuvat esteettisyys, hyväntuulisuus ja itseilmaisuus (Duffy ym., 2015; Martikainen, 2020). Martikaisen (2020) tutkimuksessa havainnot perustuivat perinteisiin aikakauslehtiin, kun taas tämä tutkimus käsittelee opettajarepresentaatioita sosiaalisen median alustan TikTokin tuottamana. Opettajan rooli ja opettajuus eivät olet yksiselitteisiä käsitteitä, vaan ne rakentuvat monissa erilaisissa konteksteissa. Sosiaalisessa mediassa opettajuutta esitetään ja kuvataan monin eri tavoin, sekä sen kautta sitä voidaan tulkita myös usealla eri tavalla. Näitä

opettajuuden esityksiä voidaan tarkastella representaatioina eli mitä ja miten tehdään jotakin näkyväksi (Rossi, 2010, s. 262). Törrösen (2010) mukaan tutkijan analysoitavaksi ei jää itse elävä ja muuntuva todellisuus, vaan representaatiot, jotka ovat viitteitä todellisuudesta ja tekevät jonkin asian läsnä olevaksi. Representaatiota rakennetaan sanoilla, merkeillä, äänillä, liikkeillä, eleillä, ilmeillä ja näiden yhdistelmillä (Törrönen, 2010, s. 276–277). Näitä edellä mainittuja ilmaisukeinoja voidaan tarkastella multimodaalisin keinoin videoista.

Representaatioiden tarkastelu tässä tutkimuksessa mahdollistaa sen, että opettajuutta tutkitaan ilmiönä, sekä millaisia merkityksiä siihen liitetään yhdessä multimodaalisuuden kanssa.

Vaikka opettajakuvaa on tarkasteltu aikaisemmissa tutkimuksissa monin eri tavoin, sosiaalisen median alustaan pohjautuva tutkimus, tarjoaa uuden ja tuoreen näkökulman opettajarepresentaatioiden tarkasteluun. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella, millaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja opettajien tuottamissa videossa hyödynnetään, sekä millaisena opettajuus näyttäytyy videoissa. Erityisesti tutkitaan videoissa käytettyjä visuaalisia, kielellisiä, auditiivisia ja sisällöllisiä multimodaalisia ilmaisukeinoja sekä pohditaan, miten videot esittävät ja rakentavat käsitystä opettajuudesta. Tutkimus pyrkii tuomaan näkyväksi opettajuuden representaatioiden rakentumista sosiaalisen median ympäristössä sekä niitä multimodaalisia ilmaisukeinoja, joiden kautta nämä representaatiot muodostuvat.

2 Sosiaalisen median kautta muuttuva opettajakuva

Opettajan ammatin synty noudatti Raivolan (1989) mukaan kaavamaista prosessia, jossa aluksi opettamista pidettiin täysin erillisenä toimintana. Tämän jälkeen syntyi toinen opettajakategoria, kun jotkut omistautuvat tekemään opetustyötä ja saamaan siitä toimeentulonsa. Näiden jälkeen opetustaitoon alettiin kiinnittää enemmän huomiota, kun alettiin huomaamaan eroja opettajien välillä. Lopputuloksena opettajankoulutus syntyi, kun havaittiin että opetustaidot ovat opittavissa. Tämä tapahtui vuonna 1984. Koulutus voitiin perustella ensimmäistä kertaa tieteellisesti, kun havaittiin teorian ja käytännön välillä olevan yhteys (Raivola, 1989, s. 18–19). Opettajan ammatin syntyyn liittyy erityispiirteitä, kuten kasvatuksen tarkastelua aluksi yhteiskunnallisena piirteenä ja vasta sen jälkeen opettamisen ammatillistumista kasvatuksen kontekstissa (Raivola, 1989, s. 19).

Paksuniemi¹ (2013) historiallisiin asiakirjoihin pohjautuvassa teoksessaan kertoo, että 1800–1900-luvun opettajalta on edellytetty nuhteetonta elämäntapaa, kristillisiä arvoja, kuuliaisuutta ja auktoriteettia. Myös yksityiselämää oli vahvasti normitettu käyttäytymisen, pukeutumisen ja jopa perhe-elämän osalta. Opettajan oli osattava johtaa kuoroa ja olla taitava käsistään sekä olla musikaalisesti lahjakas. Nykypäivänä opettajan rooli ei ole sen helpompaa, vaan suomalaiset opettajat ovat omaksuneet ”modernin, ylitehokkaan opettajan roolin”, jossa perinteiset arvot kulkevat mukana. (Paksuniemi, 2013, s. 88). Kääntöpuolena samaan aikaan opettajat kuitenkin ajattelevat, etteivät ole koskaan valmiita (Paksuniemi, 2013, s. 85–88; Repo, 2020). Opettajien työuupumusta ja työn vaativuutta on tarkasteltu useissa aiemmissä tutkimuksissa ja opinnäytteissä. Samanaikaisesti aihe on jatkuvasti esillä myös julkisessa keskustelussa, erityisesti perinteisissä suomalaisissa medioissa, joissa aiheista julkaistaan lukuisia uutisartikkeleita (esim. Helsingin Sanomat, 2025).

Raivolan (1989) mukaan suomalaista opettajankoulutusta on lainsäädännöllisin ja byrokraattisin keinoin perinteisesti säädelty enemmän kuin muita koulutuksia. Opetussuunnitelmista on ollut päättämässä opettajien ulkopuoliset henkilöt, ja täten valmiit suunnitelmat on annettu opettajille toteutettavaksi (Raivola, 1989, s. 7). Tämä toimii esimerkkinä ennen 2000-luvun opettajien säatelemisestä yhteiskunnan asettamien raamien

¹ Paksuniemen (2013) alkuperäisen englanninkielisen teoksen kääntämiseen on hyödynnetty tekoälyä tätä tutkimusta tehdessä.

mukaisesti. Suomalainen opettajankoulutus on Paksuniemen (2013) mukaan ollut suuressa muutoksessa vuosien varrella ja nykyisessä koulutuksessa korostuvatkin opettajan pedagogisten taitojen kehittäminen, teoreettisen koulutuksen ja käytännön vahvempi yhteys sekä laaja-alainen opettajuus (s. 88). Paksuniemen (2013) mukaan opettajankoulutus korostaa aiempaa lempeämpää ja sallivampaa koulutusta. Opettajan työtä kuvataan hyvin vastuullisena ja autonomisena työnä, jossa edellytetään eettistä toimintatapaa ja professionaalista integriteettiä eli eräänlaista suoraselkäisyyttä sekä kouluyhteisössä että yhteiskunnallisena toimijana (Husu & Toom, 2016, s. 9). Professionaalisella tarkoitetaan mitä tahansa työstään ammattitaidolla selviävää tekijää tai korkeat laatuvaatimukset täyttävää työsuoritusta, joten arvostetulla opettajankoulutuksella on keskeinen professiota luonnehtiva ominaisuus (Raivola, 1989, s. 14–15).

Opettajien arvostus voidaan ymmärtää ammattiin liittyvänä yhteiskunnallisena ilmiönä, joka on muuttunut aikojen saatossa. Opettajien ammattiliiton OAJ:n teettämä Opettajan ääni - kysely (2023) tutki opettajan arvostusta opettajien näkökulmasta ja vain viidesosa opettajista koki, että heidän työtänsä arvostetaan. Opettajan ammattia on kautta aikojen pidetty arvostettuna, mutta kyselyn perusteella tämä on valitettavassa laskussa. Samalla on huomioitava, että sosiaalisessa mediassa esitetty opettajuus voi osaltaan vaikuttaa siihen, millaisena opettajuus nykypäivänä nähdään ja arvostetaan. Tämän takia tämä tutkimus tuo merkittävää lisäarvoa opettajuuden tarkasteluun uudessa ympäristössä. Sosiaalisessa mediassa esiintyvä opettajuus voi korostaa tiettyjä, haluttuja piirteitä tai lisätä negatiivisia ajatuksia ja käsityksiä, jolloin videoita tuleekin tulkita kriittisesti.

Sosiaalinen media on tuonut uusia mahdollisuuksia opettajakuvan laajenemiseen. Opettajat ovat huomanneet mahdollisuudet opetuksen ja oppimisen näkökulmasta sekä erityisesti verkostoitukseen muiden kanssa (Pönkä, 2017, s. 8). Opettajan työnkuvan ollessa jo varsin laaja, tuo sosiaalinen media siihen oman ulottuvuutensa. Paineitakin sosiaalisen median hyödyntämiseen voi syntyä erilaisista suunnista. Koulun kasvatustehtävän ollessa kuitenkin se tärkein, opettajan on omaksuttava opettaminen vastuullisuudesta ja eettisyydestä sosiaalisen median käytössä, sekä itse että opetettaville (Pönkä, 2017, s. 8). Edellisiin verrattuna uudehko ja jatkuvasti muuttuva opettajan rooli on myös opetuksen teknologisenä asiantuntijana toimiminen. Opetuksen sisällön ja pedagogisten menetelmien suunnittelujen lisäksi, opettajan on suunniteltava, millaisia teknologisia valintoja tehdään ja miten teknologiaa hyödynnetään

(Pönkä, 2017, s. 70–71). Sisällöntuottajana opettajan itse on harkittava miten ja missä sosiaalisessa mediassa haluaa julkaista tuottamaansa sisältöä, jolloin opettaja toimii eräänlaisena roolimallina myös omille oppilailleen.

Pöngän (2017) mukaan sosiaalinen media nimensäkin mukaisesti korostaa sosiaalisuutta eli ihmisten vuorovaikutusta keskustelujen, verkostoitumisen ja omaehtoisen yhteisöllisyyden kautta. Verkostoitumista on pidetty aikaisemman tutkimuksen mukaan yhtenä sisällöntuottamiseen innostavana tekijänä ja sosiaalisen median tilin ylläpitämiseen motivoivana tekijänä (Brendoeva & Halmajärvi, 2014, s. 27-28). Lisäksi edellä mainitussa tutkimuksessa opettajat olivat kokeneet, että sisällöntuottamisen avulla, he kokivat pystyvänsä vaikuttamaan ammattiinsa liittyviin asioihin nostaen myös yhteiskunnallista roolia.

Sosiaalisessa mediassa jaetut visuaaliset julkaisut, kuten TikTok-videot, Instagram Reels-videot tai YouTube-videot, tarjoavat opettajille mahdollisuuden näyttää omaa henkilökohtaista puoltaan, kuten omia ajatuksiaan, tunteitaan tai pintaraapaisua omasta työarjestaan (Carpenter ym., 2020). Opettajien ylläpitämät sosiaalisen median käyttäjät tarjoavat uudenlaisen alustan tutustua opettajan työnkuvaan sekä todennäköisesti täten eroavat sisällöltään muihin sisällöntuottajiin verrattuna (Carpenter ym., 2021). Lisäksi opettajat kuvaavat videoissaan myös muita elämässään tapahtuvia asioita. Tämä tarjoaa ainutlaatuisen tavan tuoda opettajuutta näkyväksi luokahuoneen ulkopuolelle.

Vizcaíno-Verdú ja Abidin (2023) tutkimuksessaan osoittivat, että TikTok-sovelluksessa opettajat hyödyntävät alustan keinoja luodakseen opetuksellisia persoonia. Heidän tutkimuksessaan rakennettiin viitekehys, jonka avulla luokiteltiin opettajien sosiaalisessa mediassa esittämiä sisältöteemoja, kuten opetuksellisuus, huumori, ammatillisuus ja emotionaalisuus. Tämä aikaisempi tutkimus esittelee, kuinka sosiaalisessa mediassa opettajuutta esitetään yhdessä suosituimmassa videoihin pohjautuvassa sovelluksessa eri tavoin luoden viihteellistä ja samaistuttavaa kuvaa henkilöstä, esimerkiksi yhdessä videossa opettajat esittävät tilanteita, joissa perinteinen opettaja-oppilas-asetelma kääntyykin päinvastoin, kun opettaja omaksuu oppilaan roolin ajankohtaisen tanssitrendin avulla. Tätä aikaisempaa tutkimusta hyödynnetään myöhemmin menetelmä- ja aineiston analyysiosiossa opettajuuden representaatioiden rakentumisessa.

Aikaisemmassa tutkimuksessa (Carpenter ym., 2021; Prestridge, 2019; Le ym., 2022) on tutkittu sosiaalisen median alustojen vaikutusta opettajaidentiteetin kehittymiseen. Lisäksi näissä tutkimuksissa on tuotu esiin sitä, miten sosiaalinen media toimii keskeisenä ympäristönä opettajuuden esittämiseksi sekä merkitysten rakentamiselle. Tutkimukset ovat osoittaneet, että opettajat hyödyntävät sosiaalisen median alustaa ammatillisen roolinsa näkyväksi tekemiseen, ammatillisen verkostoitumisen vuoksi ja opetuksellisten vinkkien jakamiseen (Carpenter ym., 2021; Prestridge, 2019). Carpenter ja Harvey (2019) toivat myös esiin sen, että sosiaalisessa mediassa tasapainotellaan henkilökohtaisen ja ammatillisen roolin rajoilla, kun puhutaan ammatillisesta kehittämisestä. Sosiaalisessa mediassa tapahtuva ammatillinen kehittyminen ei lukeudu opettajan työtunteihin, joten vaatiikin kriittistä pohdintaa siitä, että ovatko perinteinen ammatillinen kehittyminen ja oppiminen rinnastettavissa sosiaalisen median ympäristössä tapahtuvaan ammatilliseen kehittymiseen (Prestridge, 2019).

3 Opettajuuden representaatio sosiaalisessa mediassa

Knuuttilan ja Lehtisen (2010) mukaan representaation käsitteellä on latinalainen syntyperä sanasta *repraesentatio*, jonka kantasanalla tarkoitetaan kahta asiaa: (1) kuvailla mielessään, asettaa silmien eteen, havainnollistaa tai kuvailla sekä (2) tehdä heti tai toteuttaa. 1300-luvulla käsite sai merkityksen myös symboloinnista ja toimimisesta ominaisuuden, tosiasian tai muun abstraktin käsitteen näkyvänä tai konkreettisenä ruumiillistumana. 1400-luvulla representaatiolla tarkoitettiin edustamista ja jonkin kuvana tai muotona olemista.

Representaatiolla voidaan tarkoittaa kontekstin mukaan edustamista, kuvaamista, esittämistä, merkitsemistä, havainnollistamista ja epäsuoraa, välineellistä ilmentymää. (Knuuttila ym., 2010, s. 10; Hall, 1997). Representaation käsite on keskeinen erityisesti humanistisessa ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa mutta tässä tutkimuksessa tuodaan osaksi myös kasvatustieteellistä tutkimusta.

Törrösen (2010) perusteella representaatio on empiirisen tutkimuksen yksi kulmakivistä, kun tutkijan valitsevat tutkimusaihe ja -kysymykset vaikuttavat siihen, millaisia aineistoja hän kokoa tarkasteltavakseen (s. 276). Tämä vaikuttaa representaatioiden valikoituvuuteen eli mitä tuodaan esiin ja mitä jätetään pois. Törrösen (2010) mukaan representaatiot eivät ainoastaan ilmennä sosiaalista todellisuutta vaan myös rakentavat sitä sekä on useita rinnakkaisia tapoja tuoda samaa ilmiötä näkyväksi. Hän myös painottaa kontekstin merkitystä sekä vallankäytöllistä näkökulmaa representaatioita muodostaessa (s. 278).

Hallin (1997) representaatioteorian² keskeisin ajatus liittyy siihen, miten annamme merkityksiä ihmisille ja asioille. Sellaisista asioista, joita pystymme havaita ja aistia, on huomattavasti helpompaa muodostaa käsitteitä. Kun taas abstrakteista asioista, kuten tunteista tai historian tapahtumasta, on ihmisen haastavampaa muodostaa käsitystä, jos ei itse ole nähnyt tai kokenut asiaa. Muodostamme kuitenkin jatkuvasti käsityksiä erilaisista asioista ja tässä tutkimuksessa käsityksen muodostamisen peruseräteenä toimii Hallin (1997) representaatioteoria. Alla on kuvattu yksinkertaistettu versio tähän tutkimukseen sovellettuna monimutkaisesta representaatioajattelun prosessista. Prosessi on yksinkertaistettu palvelemaan juuri tämän tutkimuksen tarkoitusta sekä sen tavoitteena ei ole esittää kaiken

² Stuart Hallin (1997) alkuperäisen englanninkielisen teoksen kääntämiseen on hyödynnetty tekoälyä tätä tutkimusta tehdessä.

kattavaa teoreettista kokonaisuutta, vaan hyödyntää teoriaa osana myöhempää analyysin jäsentämistä. Tässä tutkimuksessa tätä representaation rakentumisen mallia sovelletaan opettajuuden tarkasteluun TikTok-videoissa. Myöhemmin havaitaan, miten multimodaaliset ilmaisukeinot kytkeytyvät opettajuuden representaatioiden rakentumiseen.

Kuvio 1. Representaation rakentumisen malli Stuart Hallin (1997) representaatioteoriasta sovellettuna tähän tutkimukseen.

Hallin (1997) mukaan representaatiot eivät ole pelkkiä yksittäisiä havaintoja, vaan yhdessä kulttuuristen koodien eli jaetun, opitun tai kulttuurisen tapojen kanssa syntynyttä tulkintaa, jota emme tietoisesti huomaa käyttävämme ja omaksuvamme. Kuvion 1 ensimmäinen taso

liittyy siihen, mitä katsoja konkreettisesti havaitsee, tässä tutkimuksessa TikTok-videosta. Kulttuuriset koodit, eli tässä tutkimuksessa puhutaan merkityksistä, ovat keskeinen osa representaation perusperiaatetta. Kuvion toisessa ja kolmannessa tasossa jaamme esimerkiksi historian, median, kasvatuksen tai kokemusten kautta kulttuurisia koodeja, jotka ovat sisällemme jokaiselle rakentuneita. Yhdessä aiempien kokemusten ja käsitysten avulla tapahtuu tulkintaa ja yhteisvaikutuksesta mahdollistetaan representaation rakentuminen. Opettajuuden representaatiot rakentuvat tässä tutkimuksessa Hallin (1997) teoriaan pohjautuvan representaation rakentumisen mallin avulla (kuvio 1). Yksinkertaistetun mallin avulla representaatioprosessia voidaan havainnollistaa prosessia selkeämmin havainnosta kohti representaation rakentumista ja muodostumista.

4 TikTok opettajuuden näyttämönä

Nykypäivänä eletään vahvasti digitaalisella aikakaudella, jossa sosiaalinen media on noussut keskeiseen asemaan maailmanlaajuisesti. Sosiaalisen median alustoista TikTok on kasvanut nopeasti ja vakiinnuttanut asemansa uudempana yhtenä suosituimmista alustoista. TikTok oli maailman toiseksi ladatuin sovellus vuonna 2025 sekä samaisena vuonna TikTokilla oli 1,59 miljardia aktiivista käyttäjää ympäri maailman (Singh, 2025; Slotta, 2025), mikä kuvastaa alustan merkittävää asemaa sosiaalisessa mediassa.

Lyhyistä videoistaan tunnettu sosiaalisen median alusta TikTok on saavuttanut valtavan suosion erityisesti nuorten keskuudessa tarjoamalla mukaansatempaavan ja koukuttavan tavan jakaa tietoa ja ideoita. Alustan kyky vangita katsojan huomio ja esittää tietoa pieninä, visuaalisina kokonaisuuksina on tehnyt siitä työkalun monille ammattiryhmille, myös opettajille. Videoiden hyvinä ominaisuuksina pidetään vetovoimaisuutta, opettavaisuutta, demokraattisuutta sekä taiteellisuutta (Azman ym., 2021. s. 19–21). TikTokin algoritmi suosittelee sisältöä käyttäjän toiminnan perusteella, mikä mahdollistaa mielenkiinnonkohteisiin tai tiettyyn aiheeseen liittyvien videoiden syvempää tutkimista mutta suositusjärjestelmä kuitenkin tykkäyksien, jakojen ja kommenttien perusteella yhdenmukaistuu eli alkaa näyttämään vain yhdenlaista sisältöä (Zhou, 2025).

TikTokin algoritmi käsittelee yli miljardi videokatselua päivittäin ja sen tavoitteena onkin varmistaa katsojien korkea sitoutuminen ja koukuttavuus alustaa kohtaan (Zhou, 2025). Algoritmin vaikutuksesta katsoja saa helposti vain tietynlaisia algoritmin suosittamaa sisältöä etusivulle, jolloin katsoja voi tulkita sisällöntuottajaopettajien videot tietynlaisiksi ja täten vaikuttaa siihen, millaisia opettajuuden representaatioita voi muodostua. Myös opettajaksi opiskelevat kuluttavat TikTok-sisältöä, ja voivat muodostaa käsityksiään ammatista sosiaalisen median perusteella (May & Wright, 2025). Myös tätä näkökulmaa on tärkeää tarkastella, sillä sosiaalisen median sisällöt voivat osaltaan muokata sitä nuoren kasvavan opettajan opettajaidentiteettiä ja opettajakuvan rakentumista.

Carpenter ja kollegat (2020) tutkimuksessaan toivat esiin TikTokin kaltaisten sosiaalisen median alustojen mahdollisuuksia. TikTokin kaltaisille alustoille on ominaista sisältöjen rakentuminen erilaisten niin sanottujen trendien ympärille. Näihin kuuluvat esimerkiksi toistuvat ääniraidat, joita useampi käyttäjä hyödyntää videoissaan, tai tanssihaasteet, joihin

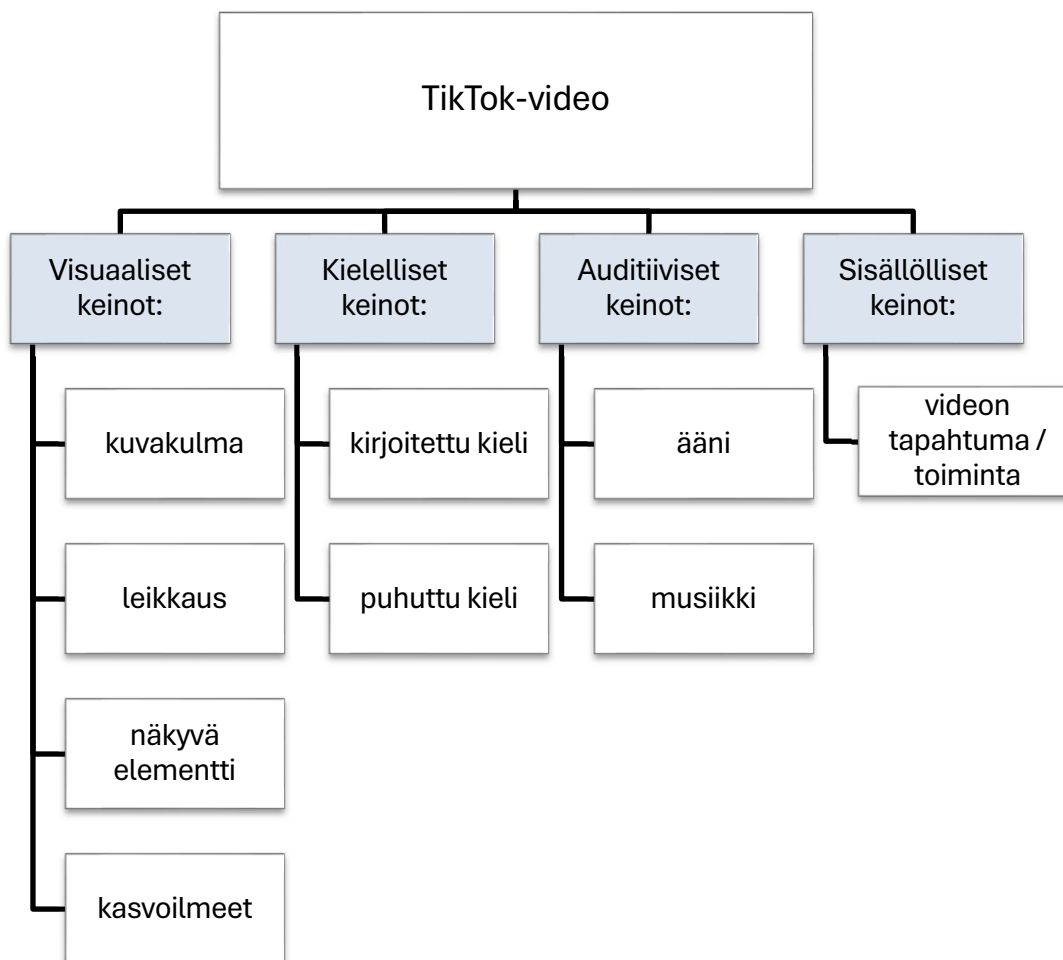
käyttäjät osallistuu tekemällä oman version suositusta kappaleesta. Myös TikTokin ympäristössä hyödynnetään kirjoitettuna kielenä hashtagia, joilla käyttäjät rakentavat esimerkiksi ironista tai humoristista ajattelua (Carpenter ym., 2020). Alusta kannustaa käyttäjien väliseen vuorovaikutukseen esimerkiksi kommenttien ja tykkäysten kautta, mikä mahdollistaa kysymysten esittämisen, näkemysten jakamisen ja vertaiskeskusteluun osallistumisen (Azman ym., 2021; Zhou, 2025). Aiemmassa tutkimuksessa vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden merkitystä on tarkasteltu myös opinnäytteissä (esim. Brendoeva & Halmajärvi, 2024) ja sitä onkin pidetty yhtenä keskeisempänä motiivina videoiden tekemiseen. TikTok toimii myös keskeisenä itseilmaisun kanavana, jossa saa oman äänensä kuuluviin (Sachs ym., 2021). Teknologinen kehitys Darwinin (2016) mukaan on mahdollistanut uusia tapoja esittää opettajuutta ja luoda uusia merkityksiä opettajuuden ympärille multimodaalisesti digitaalisissa ympäristöissä.

Multimodaalisuudella tarkoitetaan Jewittin (2009) mukaan lähestymistapaa, joka tarkastelee, miten ihmiset tuottavat, välittävät ja tulkitsevat merkityksiä yhdistämällä niin sanottuja semiottisia moodeja (eng. *semiotic modes*), joita ovat esimerkiksi puhuttu ja kirjoitettu kieli, eleet, ilmeet ja kuvat. Multimodaalinen analyysi ei tutki vain mitä esitetään, vaan se tutkii miten ja miksi tietyt moodit valitaan tietyssä kontekstissa (Jewitt, 2009). Multimodaalisessa tarkastelussa keskeistä on ajatus siitä, että merkitys ei synny yksittäisestä ilmaisukeinosta, vaan eri moodien yhteisvaikutuksesta.

Sosiaalisen median alusta TikTok mahdollistaa mutta myös haastaa multimodaalisuutta. TikTok-videot ovat selvästi erilaisia kuin elokuvat tai televisiosarjat, joissa odotetaan usein toistuvia leikkauksia tai taustamusiikkia. TikTokissa sen sijaan pystytään yhdistelemään erilaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja sekä nämä keinot voivat ilmestyä ja kadota videossa missä kohtaa tahansa (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025). TikTok-videot ovat lyhyitä videoita, joissa hyödynnetään ääntä, liikkuvaa että paikallaan olevaa kuvaa sekä kirjoitettua tekstiä luoden kompleksisen ja moniulotteisen tuotoksen yhdistellen erilaisia multimodaalisia keinoja (Kaye ym., 2022; Jewitt, 2009). Tässä tutkimuksessa multimodaalisuus ymmärretään Jewittin (2009) sekä Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) teorioita yhdistävällä tavalla.

Havainnollistamiseksi on luotu TikTok-videossa esiintyviä ilmaisukeinoja käsittelevä kuvio, joka on näkyvillä alla (kuvio 2). Multimodaaliset ilmaisukeinot ovat jaettu tekoälyn avulla visuaalisiin, kielellisiin, auditiivisiin ja sisällöllisiin keinoihin selkeyttäkseen lukuisien

ilmaisukeinojen hallintaa. Visuaalisella tarkoitetaan näköaistiin perustuvia elementtejä, kielellisellä sanottuja tai kirjoitettuja asioita, auditiivisella kuuloaistiin perustuvia elementtejä, kun taas sisällölliset keskittyvät sisällön toiminnallisiin elementteihin.

Kuvio 2. *TikTok-videon multimodaaliset ilmaisukeinot.* Kuvio on laadittu mukailien Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) kuviota (s. 1147) kääntämällä termit suomeksi sekä lisäämällä Jewittin (2009) esittämiä multimodaalisia keinoja.³

Jewittin (2009) mukaan visuaalisia keinoja pidetään yksinä keskeisimpinä keinoina merkityksen tuottamisen kannalta. Visuaaliset keinot, kuten kasvoilmeet, kuvakulma ja leikkaus, ohjaavat helposti katsojan huomiota ja kehystävät tilanteista tietynlaisia (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025). TikTok-sovelluksena edellyttää, että kaikki alustalla julkaistu sisältö koostuu vähintään yhdestä otoksesta eli otosten välisiä leikkauksia on oltava

³ Tämä kuvio rakennettu tekoälyn (ChatGPT) avulla selkeämmäksi (visuaaliset, kielelliset, auditiiviset, sisällölliset keinot -jaottelu).

yksi tai enemmän. Visuaaliset keinot myös liitetään helposti yhteistoimintaan esimerkiksi kielellisten viestien vahvistamisessa tai auditiivisten elementtien täydentämisessä. Esimerkiksi videossa opettajahahmo voi sanoa jotakin informatiivista, mutta visuaalinen liioittelu (lähelle tarkentava kulmakulma tai nopea leikkaus) rakentaen sanomasta humoristisen. Visuaalisuus toimii vahvasti yhdessä muiden ilmaisukeinojen kanssa (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025; Jewitt, 2009).

Jewitt (2009) pitää myös kielellisiä keinoja yhtenä multimodaalisen kokonaisuuden keskeisimpänä ilmaisukeinona. Puhuttu tai kirjoitettu kieli videossa nimeää asioita, luokittelee, ohjaa katsojan tulkintaa sekä välittää viestejä. Kirjoitettu tai puhuttu kieli toimii lähes poikkeuksetta yhdessä muiden ilmaisukeinojen kanssa rakentaen moniulotteisia kokonaisuuksia.

Auditiivisuus luo videoon syvyyttä, tunnelmaa ja viihteellisyyttä. Musiikilla on merkitys tunnelman luomisessa ja siinä, millainen kuva videosta välittyy katsojalle (Jewitt, 2009). Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu musiikilla olevan neurologisia ja psykologisia vaikutuksia esimerkiksi erilaisten tunnetilojen kokemisessa. Musiikin avulla tunnetilojen kokemista voidaan vahvistaa, säädellä tai muuttaa (Rytkönen, 2022). Musiikilla on siis merkityksellinen rooli tunteiden välittäjänä, kun ihminen katsoo ja tulkitsee videon sisältöjä. Oma puhuttua ääntä tai valmiiksi luotuja ääniä hyödynnetään videoissa paljon. Näin saadaan videon tekijän oma ääni kuuluviin, mikä luo syvyyttä omaan sisällöntuotantoon.

Sisällöllisillä keinoilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa videon konkreettisia tapahtumia, sitä mitä videossa tehdään tai esitetään toiminnan tasolla. Multimodaalisessa analyysissä sisällöllinen taso erotetaan muista merkityksen tasoista eli visuaalisesta, kielellisestä ja auditiivisesta analyysin selkeyttämiseksi. Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) mukaan sisällöllinen taso toimii usein lähtökohtana muiden multimodaalisten ilmaisukeinojen tarkastelulle, kun videon tapahtuma tai toiminta luo kehyksen sille, miten muut ilmaisukeinot tulkitaan.

Ihmisen katsoessa videota, jokainen meistä näkee erilaisia asioita, joihin kiinnittää huomiota. Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) mukaan katsojalle annetaan tilaa tulkita videota esimerkiksi katsomalla videossa tiettyä kohtaa tai asiaa, mihin hänen katseensa kohdistuu. Videot voivat sisältää niin sanottuja monia erilaisia tasoja (eng. *several different canvases*),

mikä tekee videoiden analysoinnista kompleksisen kokonaisuuden. Erityisesti kompleksisuutta lisää, jos videoissa on hyödynnetty muiden käyttäjien luomia ääniä tai useita erilaisia näkyviä elementtejä. Videoiden yksilöllinen tulkinta Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) mukaan mahdollistaa katsojalle syvällisen ymmärtämisen, mutta haastaa objektiivista sekä systemaattista tarkastelua, mitkä ovat keskeisiä laadullisessa tutkimuksessa ja erityisesti sisällönanalyyseissa.

Edellä esitetty johdanto sekä teorialuvut muodostavat tämän tutkimuksen merkittävät lähtökohdat tutkimuksen aiheiden tarkastelulle sekä toteutukselle. Opettajuutta on lähestytty historiallisen ammattikuvan rakentumisen sekä representaatioiden kautta sekä huomioitu, millaisena sosiaalisen median rooli näyttäytyy opettajakuvan muotoutumisessa. Lisäksi on tarkasteltu TikTok-sovellusta tämän tutkimuksen toimintaympäristönä, jossa sisällöt rakentuvat multimodaalisesti erilaisin tavoin. Näin ollen on keskeistä tarkastella seuraavaksi tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset.

5 Tutkimuskysymykset

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä halutaan selvittää, millaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja opettajat hyödyntävät tuottamissaan TikTok-videoissa kuvatessaan ja rakentaessaan opettajuutta.

1. Millaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja käytetään opettajien tuottamissa TikTok-videoissa?

Toinen tutkimuskysymys syventää tarkastelun yksittäisistä multimodaalisista ilmaisukeinoista opettajuuden merkityksen sisältöihin ja opettajakuvaan, jota videoissa rakennetaan. Sen tavoitteena on tunnistaa, millaisia opettajuuden representaatioita TikTok-videoissa esitetään.

2. Millaisia opettajuuden representaatioita TikTok-videoissa esitetään ja miten ne rakentuvat?

Tutkimuskysymysten asettelu noudattaa johdonmukaista etenemistä havainnoista tulkintoihin. Asettelu mahdollistaa ensimmäisen kysymyksen kohdalla tarkastelun etukäteen määritellyn teorian mukaisesti videoissa käytettyihin multimodaalisiin ilmaisukeinoihin. Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla tarkastellaan sitä, miten videot esittävät ja rakentavat erilaisia opettajuuden representaatioita.

6 Menetelmä

Tässä pääluvussa käsitellään tämän laadullisen tutkimuksen toteuttamisen kannalta oleellisia tekijöitä. Tutkimus toteutettiin syksyn 2025 ja kevään 2026 aikana. Luvussa kuvataan tutkimuksen aineistoa, tutkimuksessa käytettyä aineistonkeruumenetelmää, tutkimuksen toteutusvaiheita sekä aineiston käsittelyä ja analyysia. Lisäksi lopussa käsitellään tutkimuseettisiä asioita.

6.1 Aineiston kuvaus

Tutkimusaineisto koostui kahdeksasta TikTok-videosta, joissa esiintyi henkilö opettajan roolissa tai identiteetissä. Videot olivat suomalaisten sisällöntuottajaopettajien tekemiä. Videoissa ei tarkasteltu yksittäisiä henkilöitä, vaan videoita tarkasteltiin tutkimuksellisesta näkökulmasta sisältöinä sekä sitä, miten opettajuutta esitettiin videoissa. Aineiston videoissa opettajat esiintyivät pääosin itse kuvaruuduissa, ja toimivat aktiivisina toimijoina tekemässä jotakin sisällöllistä tapahtumaa. On huomioitava, että tässä tutkimuksessa ei ole mahdollista varmistaa, ovatko videoissa esiintyvät henkilöt ammatiltaan oikeasti opettajia. Videoissa kuitenkin esitettiin opettajuuteen viittaavia asioita, kuten suomalaista kouluympäristöä, opetusmateriaaleja, opettajan rooliin viittaavaa puhetta ja toimintaa. Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena ei kuitenkaan ole videossa näkyvä henkilö, vaan miten opettajuutta esitetään ja rakennetaan videoissa erilaisten keinojen avulla. Suurimmassa osassa videoista esiintyvistä henkilöt olivat naisoletettuja.

Videot kerättiin manuaalisesti tutkijan omaa TikTok-käyttäjätiliä hyödyntäen hakemalla alustan sisäisen hakutoiminnon kautta hakusanalla *opettaja*. Aikaisemmassa Vizcaíno-Verdú ja Abidin (2023) tutkimuksessa huomattiin, että kyseinen hakusana mahdollistaa opettajaprofiilien laajan valikoiman hakutuloksia. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa valittiin kyseinen hakusana, jotta saadaan mahdollisimman kattava aineisto erilaisista kotimaisista opettajiin liittyvistä videoista. Videot valittiin tarkoituksenmukaisella otannalla siten, että videoissa ilmenee selkeitä analysoitavia opettajuuden tunnuspiirteitä sisältöjen, kielen, visuaalisuuden tai esittämisen tapojen kautta. Videoiden valintaan vaikuttivat myös videon julkisuus ja opettajuuden näkyminen sekä se, että video sisälsi sisällöllisesti tulkittavia elementtejä. Valitut videot säilytettiin tallentamalla videot tutkijan käyttäjätilin tallennettuihin

alustan videoihin tutkimuksen analyysivaiheen ajaksi. Videoita ei tallennettu tai tuotu TikTokin ulkopuolelle.

On huomioitava, että TikTokin hakutuloksiin vaikuttavat alustan algoritmi eli suosittelevajärjestelmä, johon vaikuttaa tutkijan käyttäjän aikaisempi katseluhistoria ja tykkäykset, joten hakutulokset eivät ole täysin satunnaisia tai kaikille identtisiä. Tässä tutkimuksessa tämä tunnistettiin mutta ei haluttu lähteä luomaan erikseen käyttäjätiliä vain tätä tutkimusta varten. Valinta perustui systemaattiseen tarkasteluun sekä tutkimuskysymysten kannalta relevanttien videoiden valintaan. Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 98) mukaisesti aineiston avulla pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään ilmiötä, sekä tuottamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta riittävästä määrästä oikeanlaista aineistoa, siksi tähän tutkimukseen valittiin kahdeksan videota tarkasteltavaksi.

Tekijöiden henkilöllisyyttä tai käyttäjänimeä ei raportoitu tutkimuksessa missään vaiheessa ja analyysivaiheessa aineisto pseudonymisoitiin eli poistettiin kaikki piirteet, josta voitaisiin tunnistaa videon tekijä. Aineisto koostui julkisesti sosiaalisen median alustalla TikTokissa julkaistuista videoista, mikä mahdollisti niiden käytön ilman yhteydenottoa tekijöihin TikTokin tietosuojakäytännön (TikTok, 2024) mukaisesti. Tutkimuksessa analyysi keskittyi yksittäisen henkilön tarkastelun sijaista videoissa esiintyviin multimodaalisiin ilmaisukeinoihin sekä opettajakuvan rakentumiseen ja tulkintaan. Tästä syystä tekijöiden henkilöllisyyttä tai käyttäjänimeä ei raportoida missään tutkimuksen vaiheessa. Vaikka tietosuojakäytännön mukaisesti videoiden tekijöiltä ei tarvittu lupaa videoiden hyödyntämiseen, päätettiin kuitenkin hyvien tapojen mukaisesti ottaa yhteys tekijään ja ilmoittaa, että kyseisen tekijän videota on hyödynnetty osana pro gradu -tutkielmaa.

6.2 Aineiston käsittely ja analyysi

Valitut kahdeksan TikTok-videota litteroitiin multimodaalisesti (eng. *multimodal transcription*) eli kielen ohella tarkasteltiin myös muun muassa katseita, eleitä, kehon asentoja ja liikkeitä (Harjunpää ym., 2019, s. 199; Jewitt, 2009) teoriaosassa luodun kuvion 2 multimodaalisten ilmaisukeinojen mukaisesti. Harjunpään ja kollegoiden (2019, s. 213) mukaisesti multimodaalinen litterointi perustuu tulkinnallisuuteen, mutta samalla sen on noudatettava johdonmukaisia ja tutkimuksen näkökulmasta perusteltuja merkintöjä. Tässä litterointitavassa merkityksellistä on myös Jewittin (2009) mukaan ajalliset piirteet toiminnan rakentumisen

kokonaisuutena, kun esimerkiksi tarkasteltava kasvonilme kuvaa tilannetta jo ennen mahdollista puheen tai toiminnan esiintymää. Litterointia tehdessä videot katsottiin useaan kertaan, jotta kirjaaminen oli mahdollista mahdollisimman tarkasti ja yksityiskohtaisesti.

Litteroidusta videoaineistosta etsittiin pelkistettyjä ilmauksia alleviivaamalla dokumentista niitä jokaisen videon kohdalla erikseen. Nämä pelkistetyt ilmaukset listattiin, sekä etsittiin yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia värikoodaamalla. Näitä pelkistettyjä ilmauksia ryhmiteltiin ja muodostettiin alaluokkia. Nämä kaikki vaiheet tehtiin Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 123) sisällönanalyysivaiheiden mukaisesti erillisiä Excel-taulukoita apuna käyttäen.

6.2.1 Multimodaaliset ilmaisukeinot teorialähtöisen analyysin avulla

Tutkimuksen videoaineistoa analysoitiin monivaiheisesti sekä teorialähtöisen että teoriaohjaavan analyysin mukaisesti. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla edettiin teorialähtöisesti. Teorialähtöisyydellä tarkoitetaan tiettyyn teoriaan ja malliin nojaamista (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 110). Teoreettinen viitekehys määrittelee etukäteen ne keskeiset multimodaalisten ilmaisukeinojen käsitteet ja ilmiöt, joita videoaineistosta tarkasteltiin. TikTok-videoita analysoitiin näiden teoreettisten raamien ohjaamina, jolloin aineistoa tulkittiin suhteessa teoreettisessa viitekehyksessä esitettyihin käsitteisiin.

Harjunpään ja kollegoiden (2019 s. 213) mukaan litterointi on jatkuvaa valintojen tekoa sen suhteen, mitä kussakin kohdassa merkitään ja millä tarkkuudella. Tämä valikointi ei kuitenkaan voi olla satunnaista, vaan analyttisesti perustelua videosta toiseen. Harjunpää kollegoineen mainitseekin, että litterointi on monivaiheista, kun aluksi muodostetaan karkea ja pelkistetty litteraatti, jota muotoillaan tarkemmaksi ilmiötä käsitteleväksi.

Tutkimuksen multimodaalista litterointia lähestyttiin Jewittin (2009) litterointitavan mukaisesti soveltaen menetelmää tälle tutkimukselle sopivalla tavalla. Litterointitapa mahdollisti jokaisen kuvaruudun yksittäisen tarkastelun jokaisen multimodaalisen ilmaisukeinon kohdalla, minkä avulla pystyttiin havaita erilaiset ilmaisukeinot yksittäisten kuvaruutujen sekä eri videoiden välillä.

Jokaisesta kahdeksasta TikTok-videosta luotiin tarkka multimodaalinen litteraatti. Kuten alapuolella esitetty taulukko 1 osoittaa, esimerkkilitteraatissa on tarkasteltu teoriaosassa määritellyt multimodaaliset ilmaisukeinot pieneltä yksittäisen videon otokselta

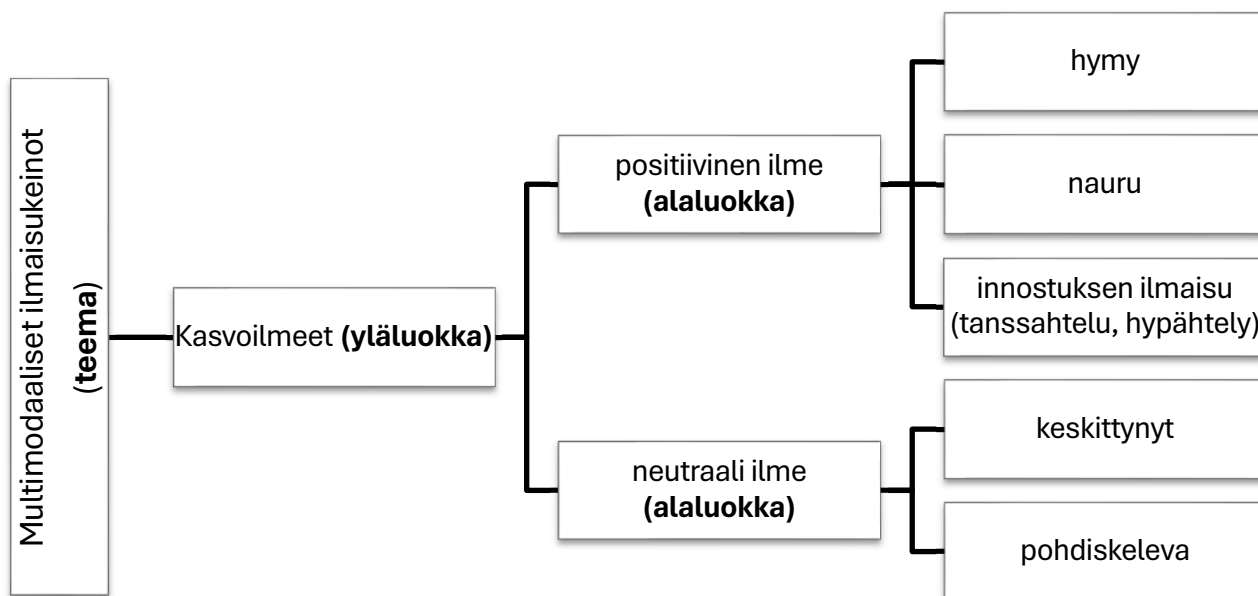
havainnollistaakseen, miten multimodaalista litterointia on tehty. Joissakin kohdissa osa litteraatista on jätetty pois, sillä sen suora lainaaminen voisi paljastaa videon tekijän henkilöllisyyden. Videon eri ”kuvaruudut” erottuvat leikkauksella eli jokaisesta videossa esiintyneestä kuvasta tehtiin erillinen taulukon 1 mukainen multimodaalinen litteraatti. Videoiden kuvaruutujen lukumäärät vaihtelivat välillä 1–17.

Taulukko 1. *Esimerkki yksittäisen kuvaruudun multimodaalisesta litteraatista.*

Kuvaruutu	1 (aika: 0:00-0:03)
Kuvakulma	Suoraan edestä, kuvaa itse
Leikkaus	Vaihtuu nopeasti seuraavaan kuvaruutuun, nopeatempoinen
Näkyvä elementti	Opettaja-henkilö keskellä kuvaa, läheltä Taka-alalla näkyy liitutaulu, monisteita, viiri, magneetteja Päällään kauluspaita, joka on vähän auki, koruja, laineet hiuksissa, hiukset auki
Kirjoitettu kieli	*tähtiemoji* [Litteroitu kohta poistettu henkilöllisyyden suojaamiseksi] *tähtiemoji*
Puhuttu kieli	[Litteroitu kohta poistettu henkilöllisyyden suojaamiseksi]
Kasvoilmeet	Hymyilee ja puhuu, elehtii puheeseen tyyppillisesti Katse kameraan
Ääni	Opettaja-henkilön oma puhe
Musiikki	Ei musiikkia
Taphtuma	*Opettaja-henkilö katsoo kameraan ja puhuu*

Litteroitua videoaineistoa redusointiin, eli pelkistettiin. Pelkistämisen tavoitteena oli selkeyttää aineisto sellaiseen muotoon, että etsittäisiin tutkimuskysymystä kuvaavia ilmauksia sekä saataisiin rajattua kaikki epäolennaisuudet pois (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123). Litteraattidokumentista värikoodattiin kaikki olennaisimmat samaa ilmiötä ja ilmaisukeinoa

kuvaavat asiat, jotka myöhemmin listattiin erilliseen Excel-tiedostoon. Exceliä apuna käyttäen etsittiin toistuvia, eriäviä ja yhteneväisiä luokkia ja pystyttiin luomaan yläluokan alle alaluokkia ja niiden alle vielä ilmenemistapoja, miten alaluokka ilmeni videossa.

Kuvio 4. Esimerkki kasvoilmeet - teeman muodostamisesta teorialähtöisessä sisällönanalyysissä.

Litteroitua videoaineistoa tarkasteltiin aluksi teorialähtöisen analyysin mukaisesti soveltaen Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 123) sekä Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025, s. 1154) kuvioita teemoittelusta. Teoriaosiossa oli määritelty etukäteen tarkasteltavat multimodaaliset ilmaisukeinot (kuviossa 2), joihin tämä analyysin ensimmäinen vaihe nojasi. Yllä olevassa esimerkissä on kuvattu prosessia valmiin teeman ja yläluokan avulla alaluokkien muodostamisesta. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyvät yläluokat olivat kuvion 2 mukaiset multimodaaliset ilmaisukeinot: kuvakulma, leikkaus, näkyvä elementti, kirjoitettu ja puhuttu kieli, kasvoilmeet, ääni, musiikki ja tapahtumat. Analyysin edetessä aineistosta nousi tarkasteltavat multimodaaliset ilmaisukeinot, jotka esitellään tarkemmin tulososiossa.

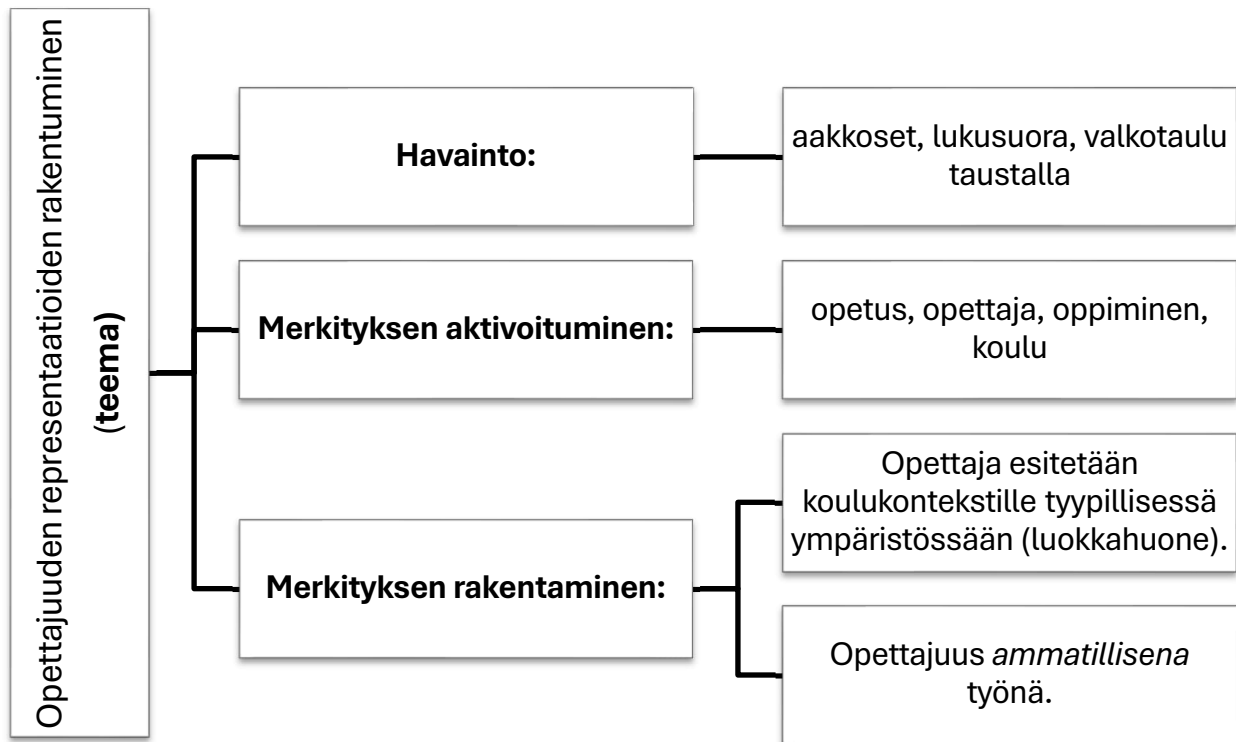
6.2.2 Opettajuuden representaatioiden rakentuminen

Toisen tutkimuskysymyksen osalta analyysi eteni teoriaohjaavasti ja aineistolähtöisesti, kun aineistosta tunnistettiin opettajien välittämiä representaatioita. Teoriaohjaavalla analyysillä

tarkoitetaan sellaista tilannetta, jossa analyysi ei pohjautu suoraan teoriaan, vaan muotoutuu videoaineiston analyysin aikana (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 109). Tässäkin vaiheessa hyödynnettiin multimodaalista litteraattia tarjoten apua representaatioiden muodostamiseen. Tulkinta nojasi teoreettisessa viitekehyksessä rakennettuun Hallin (1997) representaation rakentumisen malliin, jossa olennaista olivat havainnot, merkityksen aktivoituminen ja rakentuminen. Representaation rakentumisen mallin (kuvio 1) mukaan aluksi syntyy havainto, josta merkityksen aktivointi -vaiheessa syntyy kulttuurisia koodeja, esimerkiksi kokemusten tai aistien perusteella ja lopuksi rakennetaan merkitys sille, miten opettajuutta esitetään.

Tulkintaa ohjasi myös Vizcaíno-Verdú ja Abidin (2023) tutkimus, jossa videoiden pohjalta rakennettiin erilaisia opettajapersoonia. Tässä tutkimuksessa Vizcaíno-Verdú ja Abidin (2023) tutkimus osoittaa, että TikTokissa opettajat hyödyntävät multimodaalisia ilmaisukeinoja rakentaakseen erilaisia opetuksellisia persoonia. Tässä tutkimuksessa ei sovellettu siis valmiita malleja, vaan hyödynnettiin aikaisempaa tutkimusta siitä näkökulmasta, että on mahdollista rakentaa videoista erilaisia opettajuuden representaatioita. Analyysin tuloksena muodostetut opettajuuden representaatiot esitellään tarkemmin tulososiossa.

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla hyödynnettiin myös videoaineistosta tehtyä multimodaalista litteraattia. Litteraattia hyödynnettiin monipuolisesti tarkastellen kaikkia multimodaalisten ilmaisukeinojen sarakkeita, koska kaikista sarakkeista nousi olennaisia asioita representaatioiden tarkasteluun.

Kuvio 5. Esimerkki opettajuuden representaation rakentumisesta teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä.

Analyysivaiheessa representaatiot tarkentuivat ja eriytyivät. Videoaineiston videoita vertailtiin toisiinsa, sekä tutkittiin toistuvia ja esiin nousevia elementtejä, kuten esitetään kuviossa 5. Havaintojen perusteella tulkittiin havaintoja sekä merkitykset rakentuivat erilaisiksi representaatioiksi. Näin muodostuivat lopulliset representaatiot videoaineiston, Hallin (1997) representaatioteorian, Vizcaíno-Verdú ja Abidin (2023) tutkimuksen ja tutkijan tulkinnan kautta. Tulososiossa on esitetty, miten valittuihin representaatioihin on päädytty ja miten ne ovat rakentuneet. Sisällönanalyysille on keskeistä Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 104) mukaan, että tutkija tekee analyysivaiheessa jatkuvasti vahvoja päätöksiä siitä, mikä aineistossa on kiinnostavaa jättäen muun pois tästä tutkimuksesta.

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla tarkasteltiin myös multimodaalisten ilmaisukeinojen sekä opettajuuden representaatioiden kytkeytymistä toisiinsa. Analyysissä pyrittiin tarkastelemaan multimodaalisten ilmaisukeinojen sekä opettajuuden representaatioiden keskinäisiä suhteita ja sitä, miten ne yhdessä osallistuvat opettajuuden representaatioiden rakentumiseen. Näitä esitellään ja avataan tarkemmin tulososiossa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena hyödyntäen Tuomen ja Sarajärven (2018) sisältölähtöistä analyysia sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti. Laadullinen tutkimus ei pyri yleistettävyyteen, vaan syvällisempään tarkasteluun, jolloin hallittavissa oleva määrä videoita mahdollistaa monipuolisen analyysin (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 103–104). Sisällönanalyysille ominaista on pyrkimys järjestää aineisto tiiviiksi ja selkeäksi kokonaisuudeksi kadottamatta sen sisältämää informaatiota (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122).

6.3 Tutkimusetiikka

Kaikissa tutkimuksen toteutuksen vaiheissa pyrittiin noudattamaan Suomen tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoja (TENK, 2019). Lisäksi tässä tutkimuksessa noudatettiin yleistä Suomen tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjeistusta ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista. Tutkimus toteutetaan anonymiteettiä säilyttäen sekä tarkasteltavien videoiden tekijöiden henkilöllisyyttä tai käyttäjänimeä ei mainita tutkimuksessa eikä heistä paljasteta tunnistettavia tuntomerkkejä

TikTok-sovelluksen käyttöehdoissa ja tietosuojakäytännössä (TikTok 2024) ilmoitetaan alustan käytön julkisuudesta sekä siitä, että tekijä on itse vastuussa julkaisemastaan sisällöstä. Tutkimuksessa tutkittavien videoiden tekijöiltä ei kysytty erillistä tutkimuslupaa, sillä tutkimusaineisto on julkista tietoa sosiaalisen median alustalla. TikTokissa julkaistut videot ovat olemassa kaikkien saatavilla, eikä tutkijan tarvinnut tallentaa niitä itselle aineistonkeruuta varten. Tämä ratkaisu perustui tutkimuseettiseen harkintaan, jossa pyrittiin minimoimaan tunnistettavien tietojen käsittely ja säilyttäminen. Koska videoista tarkasteltiin yksittäisten henkilöiden sijaan videoiden sisältöä, ei sen tarkastelu vaatinut aineiston pysyvää tallentamista. Tällainen toimintatapa tukee myös tutkimuseettisyyttä, kun aineistoa kerätään ja säilytetään vain siinä laajuudessa kuin tutkimus sitä edellyttää. Yksittäistä videota kuitenkin tarkasteltiin useamman kerran, jotta pystyttiin kirjaamaan mahdollisimman tarkasti ja yksityiskohtaisesti videon elementit.

Tutkimuksen eettisyyttä arvioitaessa huomioitiin videoiden laaja näkyvyys. Vaikka erillistä tutkimuslupaa ei kysytty, tutkimuksen eettisyyden lisäämiseksi sisällöntuottajiin otettiin yhteyttä tutkimusta tehdessä. Videoiden tekijöille kerrottiin, että heidän julkaisemiaan videoita käytetään osana pro gradu -tutkielmaa sekä tutkimuksen tarkoitus ja aineiston

hyödyntämistapa kerrottiin avoimesti. Lisäksi yhteydenoton yhteydessä lähetettiin tietosuojalomake (liite 1). Yhteydenotto tehtiin positiivisuuden ja kunnioittamisen lisäämiseksi, vaikka julkaistun videon käyttö on julkista ja videoita käsiteltiin tutkimuksessa arvostavasti ja systemaattisesti. Sisällöntuottajaopettajien vastaanotto oli lämminhenkinen ja osoittivat kiinnostusta työtä kohtaan.

Tutkielman työstössä hyödynnettiin tekoälyä tekstin ideoimisessa ja jäsentelyssä, esimerkiksi kappalejakojen muodostamisessa ja osioiden otsikoinnissa. Lisäksi englanninkielisiä artikkeleita käännettiin tekoälyä apuna käyttäen. Tekoälysovelluksista hyödynnettiin ChatGPT ja Copilot -sovelluksia. Jokaisessa osuudessa, jossa on käytetty tekoälyä, on pyritty tuomaan merkintä alaviitteenä, jotta käyttö on mahdollisimman läpinäkyvää.

7 Tulokset ja pohdinta

Tässä pääluvussa esitellään aineiston analyysistä saatuja tuloksia, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin. Tulososion yläotsikot muodostettiin tutkimuskysymysten pohjalta, ja tulokset esitetään tutkimuskysymysten mukaisessa järjestyksessä. Tuloksia havainnollistetaan videoaineistosta esille nousseilla esimerkeillä, joiden koettiin olevan tässä tutkimuksessa olennaisia, sekä kuvataan lukijalle, miten tutkija on tehnyt tulkintaa kunkin käsiteltävän aiheen kohdalla. Tulosten tarkastelun yhteydessä esitetään myös alustavaa pohdintaa, ja havaintoja peilataan aiempaan tutkimuskirjallisuuteen.

7.1 Multimodaaliset ilmaisukeinot TikTok-videoissa

Tässä alaluvussa esitellään tutkimuksen tuloksia ensimmäisen tutkimuskysymyksen osalta eli millaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja käytetään sisällöntuottajaopettajien TikTok-videoissa. Analyysi tämän tutkimuskysymyksen kohdalla oli teorialähtöistä. Teoreettisessa viitekehityksessä kuviossa 2 määriteltiin videosta tarkasteltavat multimodaaliset ilmaisukeinot eli *visuaaliset keinot*: kuvakulma, leikkaus, näkyvä elementti ja kasvoilmeet, *kielelliset keinot*: kirjoitettu ja puhuttu kieli, *auditiiviset keinot*: ääni ja musiikki sekä *sisällölliset keinot*: videon tapahtuma / toiminta. Näitä tarkasteltaessa kahdeksan videon videoaineistosta poimittiin olennaisia ilmaisukeinoja sekä pyrittiin selvittämään, millaisia ilmaisukeinoja opettajat videoissaan hyödyntävät.

7.1.1 Visuaaliset ilmaisukeinot

Aineiston TikTok-videoissa visuaaliset ilmaisukeinot olivat keskeisimpiä opettajuuden esittämisessä. Tässä alaluvun alaluvussa tarkastelen neljää teoriaosassa määriteltyä visuaalista ilmaisukeinoa eli kuvakulmaa, leikkausta, näkyviä elementtejä ja kasvoilmeitä.

Videoissa opettajat esiintyivät etualalla lähellä kameraa sekä näkyi lähes kaikissa videoissa kokonaisuudessaan videosta edestäpäin kuvattuna. Sisällöntuottajaopettajat olivat sijoittaneet kameran tasaiselle alustalle, jossa heidän ei itse tarvinnut olla pitämässä kameraa, mikä teki videoista ammattimaisempia. Kuvakulmat kuitenkin vaihtelivat alhaalta päin kuvatusta lintuperspektiiviin. Kuvissa, joissa ei esiintynyt opettajahenkilö, vaan kuvattiin

esimerkiksi oppimateriaalia, videon tekijä hyödynsi lintuperspektiiviä eli ylhäältä päin kuvattua kuvakulmaa.

Leikkauksia on hyödynnetty lähes jokaisessa videossa taitavasti erottamaan videon tapahtumat toisistaan. Leikkaukset tukivat videoiden kerrontaa ja tapahtumaa sekä leikkaukset olivat nopeasti vaihtuvia pitäen katsojan videon kerronnassa mukana. Yksittäisten otosten eli kuvaruutujen lukumäärät vaihtelivat yhdestä yli kahteenkymmeneen eli videoiden tekijät olivat hyödyntäneet vaihtelevasti leikkausta erottamaan eri otokset toisistaan videon ilmaisukeinona.

Näkyvät elementit olivat aineistoissa merkittäviä merkityksen rakentajia. Näihin näkyviin elementteihin kuuluivat kaikki videon yksittäisessä kuvaruudussa näkyvät asiat, kuten ympäristö, tausta, esineet, ilmeet ja asiat, jotka näkyivät kuvaruudussa. Kaikki analyysivaiheessa tunnistetut näkyvät elementit ovat esitetty kokonaisuudessaan liitteessä 2 niiden suuren määrän vuoksi. Näkyvät elementit olivat keskeisessä roolissa videoissa, ja moni sisällöntuottajaopettaja oli valinnut visuaalisesti paljon erilaisia elementtejä osaksi videota. Esimerkiksi tarkkaan valitut korit, kynät, laatikostot ja julisteet herättivät huomiota värikkyydellään sekä suuruudellaan. Luokkahuoneelle ominaiset esineet, kuten oppimateriaalit, seiniä koristavat aakkoskirjaimet, älylaitteet ja opettajan vaatetus toimivat näkyvinä elementtejä, jotka kehystivät videossa näkyvän henkilön nimenomaan opettajaksi. Lisäksi videoissa esiintyi yksittäisiä arkisia esineitä, kuten kahvijuoma ja pastillit, jotka rakensivat kuvaa opettajan arkisuudesta.

Opettajat hyödynsivät videoissaan selkeitä kasvoilmeitä, joiden avulla välitettiin katsojalle tunteita ja erilaisia reaktioita. Kasvoilmeisiin lukeutui myös videossa esiintyvän henkilön eleet. Videoissa leikiteltiin katsekontaktilla kohti kameraa. Usein ilmeet ja eleet ajoittuivat kirjoitettuun tai puhuttuun kieleen, leikkaukseen tai taustamusiikkiin, joten ne toimivat yhdessä muiden ilmaisukeinojen kanssa. Erilaisia videoista poimittuja kasvoilmeitä olivat esimerkiksi *vakava ilme, neutraali ilme, hymyilee, iloittaa, naureskelee, suun liioiteltu avaaminen ja silmien pyöräytys*.

Aineiston TikTok-videoissa visuaaliset ilmaisukeinot korostuivat keskeisinä multimodaalisina ilmaisukeinoina. Nämä ovat niitä, joihin katsoja kiinnittää eniten ja ensiksi huomiota, koska ne

ovat näkyvä osa videota, ja visuaalista informaatiota pidetään Jewittin (2009) mukaan usein kaikista keskeisimpänä huomion kiinnittäjänä.

7.1.2 Kielelliset ilmaisukeinot

Jokaisessa videossa hyödynnettiin kielellisiä ilmaisukeinoja. Kielellisillä ilmaisukeinoilla tarkoitettiin kirjoitettua ja puhuttua kieltä. Kirjoitetut tekstit olivat tyyliltään informatiivisia, tunteisiin vetoavia sekä teksteissä hyödynnettiin erilaisia emojeeja esimerkiksi *maailman paras työ *sydän** tai *laitetaan mun luokka kuntoon*. Kirjoitetut tekstit ilmestyivät useimmiten heti videon alussa, jotta katsoja pääsi heti mukaan siihen, mitä videossa tapahtuu. Videoissa hyödynnettiin kuitenkin kirjoitettua tekstiä myös pitkin videota ohjaten katsojaa läpi koko videon, esimerkiksi *maanantaina... – tiistaina... jne.* tai *päivä alkoi... – minkä jälkeen*.

Videoissa oli havaittavissa niin sanottuja TikTok-trendejä eli sosiaalisen median alustalla leviäviä, käyttäjien toistamia ja muokkaamia sisältömalleja (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025). Trendejä muodostuu, kun suuri määrä käyttäjiä hyödyntää samaa ääniraitaa tai kirjoitettua kieltä omissa videoissaan, jolloin siitä tulee tunnistettava esitystapa. Esimerkiksi yhdessä videossa hyödynnettiin POV-trendiä, eli (eng. *point of view* – lyhenne), jossa pyritään ohjaamaan katsoja tulkitsemaan videon ikään kuin omasta perspektiivisistään omakohtaisena kokemuksena. Tämän trendin hyödyntäminen lisää tilanteen samaistuttavuutta ja vuorovaikutuksellisuutta katsojan ja sisältötuottajaopettajan välillä. Lisäksi POV-trendin hyödyntäminen voidaan nähdä myös osoituksena opettajan kyvystä toimia sosiaalisen median ammattilaisena. Tällöin opettajuus ei näyttäyty ainoastaan institutionaalisen ammatillisena roolina, vaan myös ajankohtaisena ja sosiaalisen median kulttuuria ymmärtävänä toimijana (Carpenter ym. 2021).

Puhuttua kieltä esiintyi videoissa, joissa opettaja oli lisännyt videon muokkausaiheessa jälkikäteen nauhoitetun ääniselostuksen (eng. *voice-over*) omaa ääntään hyödyntäen. Ääniselostus toimii keinona, joka selittää videon tapahtumia katsojalle. Se tarkoittaa videon päälle nauhoitettua puhetta. Osassa videoista ääniselostus toimi nimenomaan selostuksena omasta päivästä, esimerkiksi minun päiväni (eng. *my day*) -tyylisessä videossa, jossa opettaja jäseni päivän kulkuun liittyvät tapahtumat ja hetket. Toisessa videossa opettaja käytti ääniselostusta leikitellen humoristisesti roolileikin tapaan, kun hän esiintyi kahtena eri

henkilönä hyödyntäen omaa ääntään. Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) mukaan onkin tavallista, että ääniselostus toimii päällekkäin leikkauksien ja toiminnan kanssa.

Puhuttu kieli mahdollistaa tilanteiden tarkastelun videoissa tavalla, joka ei olisi välittynyt katsojalle pelkkien visuaalisten keinojen avulla. Se myös lisää syvyyttä, osallisuutta ja samaistumispintaa, kun videon tekijä hyödyntää omaa aitoa ääntään videon kerronnassa (Carpenter ym., 2021; Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025). Kirjoitettu kieli taas toimi keskeisenä informatiivisen tiedon tuojana sekä katsojaa ohjaavana tekijänä, mikä luo katsojalle kokonaisvaltaisemman ja selkeämmän kokemuksen videosta.

7.1.3 Auditiiviset ilmaisukeinot

Auditiiviset ilmaisukeinot eli ääni ja musiikki koostuivat taustamusiikista, ääniefekteistä ja opettajan omasta puhutusta äänestä. Useissa videoissa hyödynnettiin taustamusiikkia, joka oli tyypillisesti suosittua TikTok-trendimusiikkia joko suomalaisten keskuudessa tai kansainvälisesti. TikTok-trendimusiikilla tarkoitetaan musiikkia, joita TikTok automaattisesti tarjoaa videon luontivaiheessa, jolloin tekijän on vaivatonta valita suosittua musiikkia. Myös aikaisempi tutkimus puoltaa, että opettajat osallistuvat trendeihin ja suosittujen ääniraitojen valintaan (Vizcaíno-Verdú ym., 2023). Musiikki loi videoihin rytmiä ja tunnelmaa, mikä tuki visuaalisia, kielellisiä ja sisällöllisiä ilmaisukeinoja. Musiikin sanoitukset kuvasivat jollakin tavalla videon kerrontaa esimerkiksi tutkijan tavalla tulkita: *hyvä päivä olla minä – henkilö tyytyväinen omaan toimintaansa* (päivä sujunut hyvin / kokee tehneensä työnsä hyvin).

Ääniefektejä käytettiin korostamaan videossa esiintyvän opettajan reaktioita tai siirtymiä videoiden kuvaruutujen välillä. Yhdessä videossa ääniefektit tukivat videoon pompahtavia kielellistä kirjoitettua tekstiä sekä toisessa videossa oli lisätty puheensorinaa ääneksi taustalle elävöittämään koulumaailman tilannetta, jossa harvoin on täysin hiljaista.

Osassa videoista opettaja käytti omaa ääntään jälkikäteen lisättynä ääniselostuksena. Kyseinen ääniselostus toimi jäsenyskeinoon lisäksi keinona tuoda opettajan omaa ääntä kuuluviin videon kerronnassa. Tätä käsiteltiin aikaisemmassa kielellisten keinojen -osiossa. Auditiiviset ilmaisukeinot sitoivat videoita TikTokin trendikulttuuriin, toi esiin opettajan omaa ääntä sekä korostivat videon kerrontaa siirtymäkohdissa.

7.1.4 Sisällölliset ilmaisukeinot

Sisällöllisillä ilmaisukeinoilla tarkoitettiin videon konkreettisia tapahtumia ja toimintaa. Sisällöllisesti videot kuvasivat tyypillisiä koulumaailman arjen tilanteita, kuten kärjistettyjä opettaja-oppilaskohtaamisia, opetushetkiä, opettaja-asujen esittelyä, luokan järjestelyä tai vinkkejä tuleville opettajille. Tapahtumat ovat lyhyitä, koska videotkin ovat lyhytkestoisia, ja ne rakentuivat usein yhden selkeän toiminnan ympärille, kuten TikTok-videolle on ominaista (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025).

Monessa videossa esitettiin tilanteita, jotka pystyttiin luokittelemaan opetustilanteeksi videossa esiintyvän henkilön toiminnasta päätellen, esimerkiksi *opettajahenkilö seisoo älytaulun edessä ja osoittaa taululla näkyviä asioita* tai *videossa esiintyvä opettajahenkilö selittää käsiä apuna käyttäen*. Videoissa myös kuvattiin opettajaksi kuvatun henkilön valmistautumista tunnille tai luokan järjestelyä esimerkiksi *asettaa julistetta seinälle* tai *järjestele erivärisiä kyniä kynäpurkkiin*. Kaikissa tapahtumissa opettajahenkilö suorittaa konkreettisia tehtäviä, kuten materiaalien järjestämistä tai visuaalisten elementtien kiinnittämistä toimintaympäristöön.

Videoissa kuvattiin myös opettajan ja katsojan välistä vuorovaikutusta, esimerkiksi *katsoo kameraan ikään kuin puhuisi katsojalle*. Videot lopetettiin aina selkeään lopetukseen, jotta katsojalle ei tullut yllätyksenä, että nyt video loppui, esimerkiksi *vilkuttaa kohti kameraa videon lopettamisen merkiksi*. Kuten aikaisemmassa tutkimuksessa on todettua, sisällöntuottajaopettajat kokevat sosiaalisen median tekemisen merkitykselliseksi itselleen sekä oman ammatillisen kehittymisen kannalta, he haluavat rakentaa vuorovaikutussuhdetta katsojaan sekä, että heidän julkaisuistaan pidetään (Carpenter ym., 2023; Shelton ym., 2020; Vizcaíno-Verdú ym., 2023). Tässä tutkimuksessa löydettiin edellä mainittuja konkreettisia tapoja aikaisempien tutkimusten löydöksiin.

Yhteenvedona sisällölliset ilmaisukeinot perustuivat selkeään yhden konkreettisen toiminnan ympärille, mikä on tyypillistä TikTok-alustalla, kun videot ovat tyypillisesti lyhytkestoisia. Lyhyissä videoissa myös kerronta jää niukaksi ja videon toiminta tulee esittää nopeasti mutta katsojalle kiinnostavalla ja koukuttavalla tavalla (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025). Sisällöllisillä ilmaisukeinoilla tuotiin esiin opettajan arkeen liittyviä hetkiä ja tapahtumia sekä rakennettiin vuorovaikutusta katsojan ja tekijän välille.

7.2 Opettajuuden representaatiot TikTok-videoissa

Tässä alaluvussa käyn läpi tutkimuksen tuloksia liittyen toiseen tutkimuskysymykseen eli millaisia opettajuuden representaatioita TikTok-videoissa esitetään sekä miten nämä representaatiot rakentuivat. Analyysi tämän tutkimuskysymyksen kohdalla oli teoriaohjaavaa ja aineistolähtöistä. Teoriaohjaava analyysi perustui teoriaosan Hallin (1997) representaatioteorian pohjalta rakennettuun representaation rakentumisen malliin (kuvio 1) sekä Vizcaíno-Verdú ja Abidin (2023) tutkimukseen, jossa videoiden pohjalta rakennettiin erilaisia opettajapersoonia. Aineistolähtöisessä tarkastelussa keskityttiin multimodaalisen litteraatin hyödyntämiseen ja aineistosta toistuvien opettajahahmojen tunnistamiseen.

Teoriaosassa esitetty kuvio 2 kokosi yhteen lähteiden avulla multimodaaliset ilmaisukeinot, joita tarkasteltiin kahdeksasta TikTok-videosta. Nämä multimodaaliset keinot, jotka jäsentävät TikTok-videoiden ilmaisua olivat: visuaaliset keinot (kuvakulma, leikkaus, näkyvä elementti ja kasvoilmeet), kielelliset keinot (puhuttu ja kirjoitettu kieli), auditiiviset keinot (ääni ja musiikki) ja sisällölliset keinot (videon tapahtuma ja toiminta). TikTok-videoiden multimodaaliset ilmaisukeinot eivät ole pelkästään teknisiä valintoja, joita videoissa on luontivaiheessa tehty, vaan ne ovat keskeinen osa sitä, miten opettajuuden representaatiot rakentuvat. TikTok-videoissa opettajuus ei esiinny yksinään irrallisena, vaan se rakennetaan multimodaalisten ilmaisukeinojen avulla ja tulkitaan katsojan tavalla.

Lisäksi tässä tulososiossa tarkastelen sitä, miten multimodaaliset ilmaisukeinot kytkeytyvät aineistoista nousseisiin opettajuuden representaatioihin eli miten opettajuuden representaatiot rakentuivat nimenomaan multimodaalisten ilmaisukeinojen yhteisvaikutuksesta. Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tulososiossa osoitettiin videoista löytyvät multimodaaliset ilmaisukeinot. On syytä korostaa, että tässä tutkimuksessa esiin nousevat representaatiot eivät ole täysin neutraaleja havaintoja, vaan ne rajaavat merkittävästi aineistosta muutaman tutkijan tulkinnan perusteella nousevan opettajahahmon (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Valinnat siitä, mitä multimodaalisia ilmaisukeinoja painotetaan, miten niitä tulkitaan ja millaisia oletuksia tehdään, vaikuttavat siihen mitä rajataan ulkopuolelle ja mitä otetaan mukaan representaatioiden rakentumisvaiheeseen.

Videoaineiston ja teorian avulla muodostui kolme erilaista opettajuuden representaatiota. Opettajuuden representaatiot rakentuivat erityisesti asiantuntijuuden, huumorin,

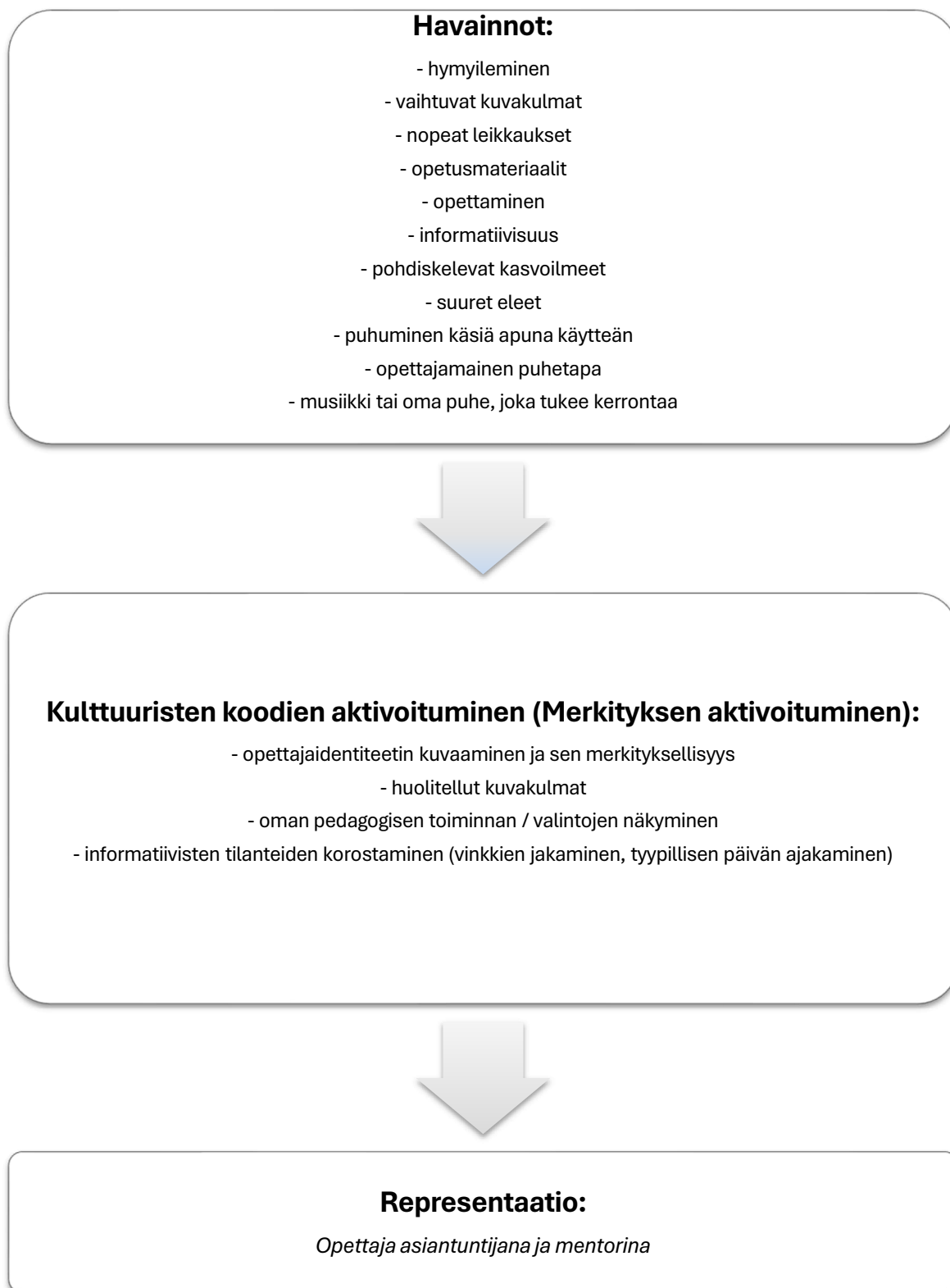
feminiinisyyden, esteettisyyden ja lifestyle -tyylisen sisällön kautta. Opettajahenkilöt olivat suurimmaksi osaksi nuoria naisia, mikä vaikutti osaltaan siihen, millaisia kulttuurisia merkityksiä opettajuuteen voidaan liittää. Seuraavissa alaluvuissa esitellään keskeiset aineistosta nousevat opettajuuden representaatiot sekä kuvataan, miten ne rakentuvat.

7.2.1 Opettaja asiantuntijana ja mentorina

Aineistosta nousi esiin opettajuuden representaatio, jossa opettaja ei esiinny ensisijaisesti oppilaiden opettajana, vaan ammatillisena asiantuntijana, joka jakaa vinkkejä tai neuvoja muille opettajille tai tuleville alan pariin päätyville. Tämä opettajuuden esitystapa poikkeaa muista representaatioista, sillä se suuntautuu selkeästi aikuisille ja tarkasti kohdennetulle yleisölle, eikä niinkään oppilaille. Videossa opettaja esitetään toimijana, joka rakentaa kollegiaalista yhteisöä ja jakaa ammatillista osaamistaan muille. Tämä on merkittävä näkökulma, sillä se tuo esiin opettajuuden professionaalisen ulottuvuuden, kun opettaja hyödyntää ammattitaitoaan (Raivola, 1989, s. 14–15).

Samalla video näyttää tärkeää roolia siitä kulttuurista, jossa opettajat eivät tuota sisältöä ainoastaan oppilaille tai viihteeksi, vaan myös toisille opettajille. Tämä vahvistaa samalla opettajan roolia aktiivisena ja osallistuvana ammattilaisena, joka tuo omaa ääntä kuuluviin. Opettaja näyttäytyy henkilökohtaisen brändin rakentajana, joka hyödyntää sosiaalisen median alustaa tuomaan omaa asiantuntijuuttaan esiin, mikä on aikaisemmasta tutkimuksesta myös yksi opettajan motiiveista sisällöntuotantoon (Carpenter ym., 2020).

Toisen tutkimuskysymyksen tulokinnassa rakentunut opettaja asiantuntijana ja mentorina - representaatio rakentui erityisesti sisällöllisten keinojen kautta, kun opettaja antoi vinkkejä tuleville opettajille tai toi videossaan sisällön kautta katsojan osaksi opettajan tavallista päivää, esitteli monipuolisia oppimateriaaleja sekä loi itsestään asiantuntevaa vaikutelmaa. Erilaiset visuaaliset ilmaisukeinot myös korostuivat, kun videoista löydettiin hymyileviä ja pohdiskelevia kasvoilmeitä ja nopeita leikkauksia otosten välillä.

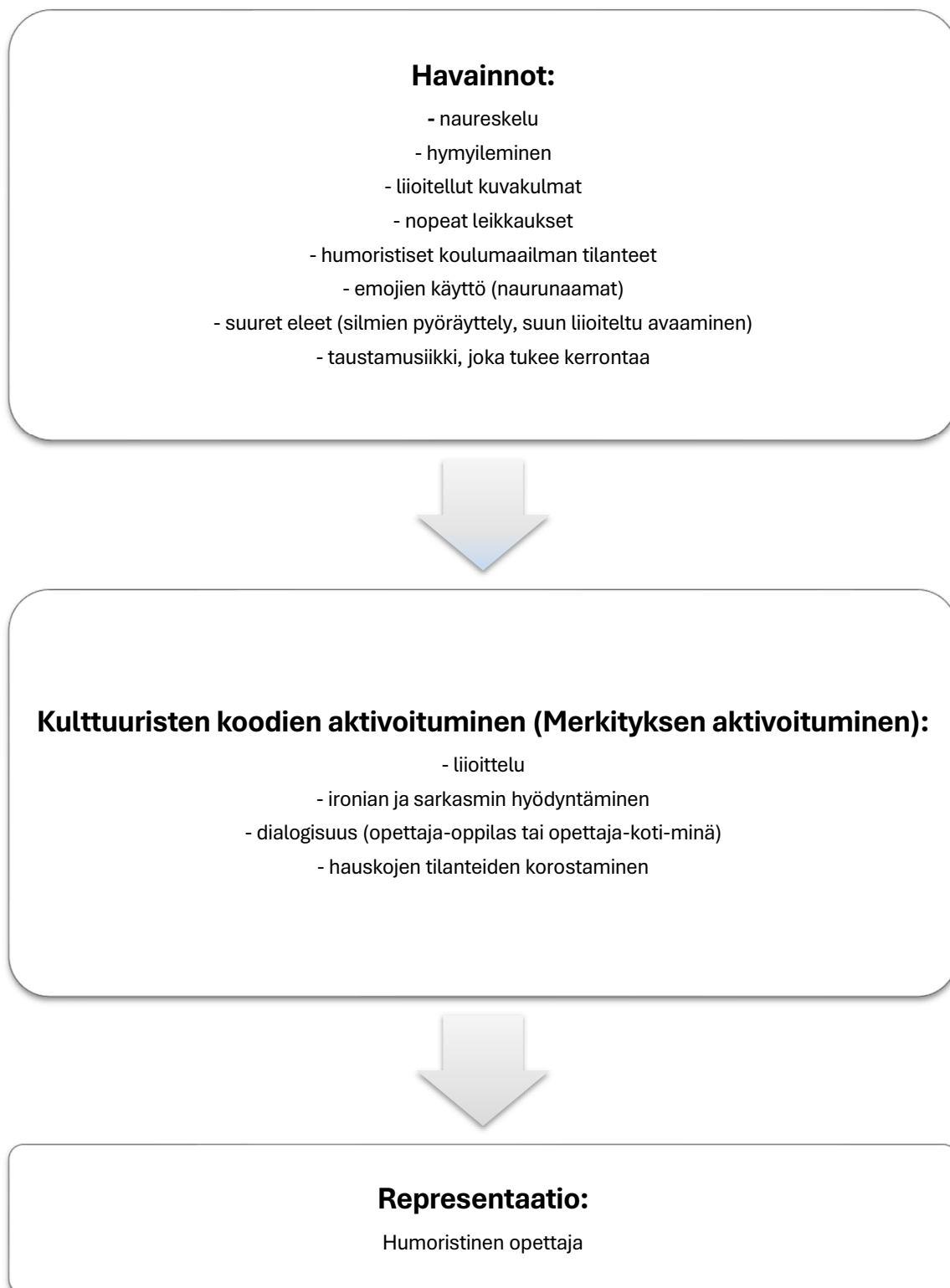
Kuvio 6. *Opettaja asiantuntijana ja mentorina -representaation rakentuminen.*

Historiallisesti opettajan ammattia on kautta aikojen pidetty todella arvostettuna, joten tämä representaatio kytkeytyy laajempaan kulttuuriseen kehykseen. Opettajan neuvoille annetaan

kunniaa, koska opettajan ajatellaan olevan luotettava asiantuntija ja sivistyksen edelläkävijä (Husu & Toom, 2016). Näin ollen, video ei ainoastaan esitä opettajaa asiantuntijana, vaan myös vahvistaa sitä sosiaalisen median kontekstissa.

7.2.2 Humoristinen opettaja

Videoaineistossa huumori rakentaa selkeän ja tunnistettavan opettajuuden representaation, kun opettaja kuvataan humoristisena opettajana. Videoissa opettaja esitettiin hahmona, joka esittää työtään humorististen tilanteiden kautta leikitellen arjen koulumaailman vakavillakin tilanteilla. Opettajat keventävät arkeaan käsittelemällä vakaviakin tilanteita huumorin, ironian ja sarkasmin kautta (Shelton ym., 2020). Videoissa opettaja ei ollut vakava auktoriteetti, vaan arjen hahmo, joka kohtaa tilanteita hauskesti huumorin kautta.

Kuvio 7. Humoristisen opettajuuden representaation rakentuminen.

Toisen tutkimuskysymyksen analyysin tulokinnassa huomattiin huumorin kautta rakentuvan opettajakuvan rakentumisen erityisesti leikkauksien, kuvakulmien, kasvoilmeiden ja

tapahtumien avulla. Kuvio 7 havainnollistaa, kuinka aineistosta havaitut multimodaaliset ilmaisukeinot tulkinnan kautta rakensivat huumorin kautta rakentuvat opettajuuden representaation. Myös musiikilla leikiteltiin kerronnan tukemisessa esimerkiksi opettajalle ominaisissa arjen tilanteissa. Historiallisesti opettajakuva on ollut vahvasti sidoksissa säädelyyn auktoriteettiin, vakavuuteen ja tiukkaan kurinpitoon, kuten teoriaosassa käsiteltyä (Paksuniemi, 2013). TikTokissa esitetty humoristinen opettaja haastaa tätä historiallista opettajakuvaa. Huumori ei vaikuta opettajan ammattimaisuuteen, vaan uudelleenrakentaa ajatusta siitä. Opettaja voi samanaikaisesti olla hauska ja huumorintajuinen sekä osaava ja sitoutunut. Huumori toimii keinona käsitellä opettajan työn kuormitusta ja kohdata arjen tilanteita tavalla, joka on sosiaalisen median kulttuurillekin tyypillistä eli huumorilla ja samaistuttavalla tavalla.

7.2.2.1 Tapausesimerkki: ”Jos opettaja puhuis läheiselleen kuin oppilaille”

Yksi aineiston videoista poikkeaa muista huumoria sisältävistä videoista, kun opettajuus siirretään koulun ulkopuolelle. Videossa opettaja esittää humoristisen roolileikin, jossa hän siirtää ammatillisen puhetavan ja vuorovaikutustavan yksityiselämäänsä. Videoon liittyy ajatus siitä, miltä kuulostaisi, jos opettaja puhuisi läheiselleen samalla tavalla kuin oppilaille. Tämä asetelma mahdollistaa opettajuuden syvällisen tarkastelun, jossa ammatillinen rooli näyttäytyy niin identiteetille sisäistettynä ominaisuutena, että se voidaan huumorin kautta siirtää tilanteisiin, jossa sitä ei kuitenkaan tavallisesti käytetä. Opettaja ei ole ainoastaan opettaja, joka kouluympäristössä suorittaa omaa ammattiaan, vaan hän on kotona läheinen ja yleensä näiden identiteettien vuorovaikutustavat eroavat toisistaan. Video on kuitenkin toteutettu hypoteettisessa ja humoristisessa mielessä, jos opettaja puhuisikin kotona samalla tavalla kuin oppilaille. Videon huumori syntyy nimenomaisesti tästä syystä, kun katsoja tunnistaa opettajalle tyypillisen puhetavan ja se on selvästi väärässä kontekstissa.

Kun tätä tapausesimerkkiä analysoi Hallin (1997) representaatioteorian mukaisen representaation rakentumisen mallin mukaisesti, voidaan ajatella opettajahahmolla olevan niin vahva ammatillinen identiteetti, että se ikään kuin seuraa myös kotiin. Samalla video ottaa kantaa opettajan työn kuormittuneisuuteen, kun tapa puhua ja toimia on niin sisäistetty, että sitä on vaikeaa ”sammuttaa”.

Tämä representaatio laajentaa käsitystä opettajuudesta. Samalla se luo helposti lähestyttävän ja samaistuttavan rajapinnan työ-minän ja koti-minän välille. Video myös osoittaa, että opettajuus on niin kulttuurisesti tunnistettava professio (Paksuniemi, 2013), että sen siirtäminen väärään kontekstiin riittää tuomaan huumoria sisältävän tilanteen. Tämä tekee videosta poikkeuksellisen kiinnostavan esimerkin siitä, miten opettajuutta representoidaan TikTokissa.

7.2.3 Kiiltokuvamainen opettaja: feminiinisuuden ja esteetiikan yhdistyminen

Aineistossa opettaja esitettiin vahvasti feminiinisenä ja esteettisenä, esimerkiksi kun videossa esiintyvä *opettajahenkilö keikistelee, esittelee asuaan kameralle, juo matcha laten näköistä juomaa pillimukista tai* videossa on kirjoitettu teksti: *maailman paras työ *sydän**. Esteettistä vaikutelmaa luo myös esimerkiksi *pastelliväriset kynät, kumit, laatikot opettajan pöydällä*. Nämä kaksi ulottuvuutta eli feminiinisyys ja esteettisyys kietoutuivat toisiinsa lifestyle-tyylisen esitystavan kanssa muodostaen yhtenäisen kiiltokuvamaisen opettajuuden representaation. Feminiinisyttä korostaa myös se, että suurimmassa osassa videoita videolla esiintyvät opettajahenkilöt olivat naisoletettuja. Kuten aikaisemmissa tutkimuksissa on tullut esille, historiallisesti opettajuus on ollut aina naisvaltaista (Richardson ym., 2016). Opettajan työ on siis hyvin sukupuolijakautunutta sekä Suomessa suurin osa opettajista on naisia (Myyry ym., 2025). Tämä tieteellinen perusta tuo tähän tutkimukseen feminiinisuuden osaksi kiiltokuvamaisen opettajan representaation tarkastelua.

Videoissa korostuivat rutiinit, pienet hengähdysketket, visuaalisesti miellyttävät yksityiskohdat opettajien päivissä. Videoissa opettajat esitettiin huoliteltuina: meikki ja hiukset viimeisteltyinä. Videoiden esteetiikka yhdistäen musiikin luoman tunnelman sekä videossa näkyvät värit ja asuvalinnat luovat tietynlaista harmoniaa ja sitä kautta feminiinisyttä ja esteettisyyttä videoihin. Luokkahuoneet olivat tarkasti järjestettyjä ja minimalistisia, opettajan asut trendikkäitä sekä videot kauttaaltaan visuaalisesti loppuun asti viimeisteltyjä.

Kuvio 8. Kiiltokuvamaisen opettajuuden representaation rakentuminen.

8 Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja opettajien tuottamissa videoissa hyödynnetään, miten opettajuutta esitetään representaatioiden kautta sekä näiden kytkeytymistä. Videoista tutkittiin visuaalisia, kielellisiä, auditiivisia ja sisällöllisiä multimodaalisia ilmaisukeinoja sekä pohdittiin, miten videot rakentavat erilaisia opettajuuden representaatioita. Tutkimus pyrki tuomaan ilmi, millaista kuvaa opettajuudesta rakennetaan sosiaalisessa mediassa. Tässä luvussa kootaan yhteen keskeisimmät tulokset, arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja pohditaan tutkimuksen merkitystä laajemmin.

8.1 Tulosten yhteenveto

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla tulokset osoittivat, että sisällöntuottajaopettajien TikTok-videot rakentuvat monipuolisten multimodaalisten ilmaisukeinojen kautta. Tämän tutkimuksen videoaineistossa esiintyi kaikkia teoriaosassa määriteltyjä visuaalisia, kielellisiä, auditiivisia ja sisällöllisiä ilmaisukeinoja. Erityisesti visuaalisten keinojen näkyvät elementit korostuivat, kun niiden avulla opettajuus tehtiin näkyväksi ja nopeasti tunnistettavaksi. Kirjoitettu ja puhuttu kieli sekä musiikki ja muut äänelliset ratkaisut täydensivät visuaalisia keinoja sekä rakensivat tunnelmaa. Videoiden sisällöt perustuivat lyhyisiin, arjesta poimittuihin tilanteisiin, jossa opettaja toimii erilaisissa rooleissa. Tulosten perusteella videot ovat vahvasti multimodaalisia kokonaisuuksia, joissa multimodaaliset ilmaisukeinot esiintyvät yhdessä.

Toisen tutkimuskysymyksen analyysin tuloksin huomattiin, että esimerkiksi kiiltokuvamaisen opettajuuden representaation rakentumisessa musiikilla ja videoissa näkyvillä väreillä oli olennainen rooli siinä, millaisena opettajuus kyseisessä videossa esitettiin. Näin ollen huomattiin, että multimodaaliset ilmaisukeinot yhdessä tuottavat representaatioita. Esimerkissä musiikki ei toimi vain irrallisena ilmaisukeinona, vaan se kytkeytyy tiiviisti visuaalisiin väreihin muodostaen kokonaisuuden, joka ohjaa katsojan tulkintaa opettajasta. Tässä tutkimuksessa multimodaalisuus toimii eräänlaisena välttämättömänä rakennuspalasena, joka mahdollistaa representaatioteorian avulla tietynlaisten opettajahahmojen syntyminen ja tunnistamisen aineistosta. Tulososion kuvioissa 6, 7 ja 8 on pyritty havainnollistamaan sitä, millaiset havainnot, joihin sisältyi lukuisia multimodaalisia ilmaisukeinoja, rakentavat opettajuuden representaatiota tietynlaiseksi.

Kuviot pyrkivät tekemään näkyväksi sitä prosessia, jonka tutkija on tutkimuksessa tehnyt sekä näyttämään multimodaalisten ilmaisukeinojen ja representaatioiden yhteen kietoutumisen.

Tämän tutkimuksen perusteella opettajuus rakentuu TikTok-videoissa visuaalisesti huoliteltuna, persoonallisena ja hyväntuulisena esityksenä, jossa korostuu itseilmaisuus, oma persoona, asiantuntijuus, huumori ja esteettisyys. Opettajat esiintyvät videoissa tuoden esiin omaa itseään ja rakentaen suhdetta katsojaan esimerkiksi katsekontaktin, kasvoilmeiden ja huumorin kautta. Opettajat hyödyntävät videoissaan taitavasti erilaisia multimodaalisia ilmaisukeinoja, jotka rakentavat yhdessä opettajuuden representaatioita.

Tämän tutkimuksen tulosten perusteella opettajuus näyttäytyy sosiaalisen median alustalla visuaalisesti rakentuneena ja vahvasti esityksellisenä ilmiönä, jossa opettajuutta ei ainoastaan kuvata, vaan sitä tuotetaan aktiivisesti yhteistoiminnassa multimodaalisten ilmaisukeinojen kanssa. Eli voidaan todeta, että opettajakuva ei muodostu ainoastaan institutionaalisten tai ammatillisten professioiden kautta, vaan yhä enemmän myös median ja katsojan tulkinnan kautta.

Tässä tutkimuksessa tunnistetut opettajuuden representaatiot voidaan asettaa laajempaan mediarepresentaatioiden kontekstiin. Aikaisempi tutkimus on osoittanut, että opettajuuden esitykset mediassa rakentuvat usein rajattujen ja stereotyyppisten mallien varaan, joissa tietyt opettajuuden ilmentymät korostuvat toisten jäädessä vähemmälle (Martikainen, 2020). Tässä tutkimuksessa aineistosta nousi esiin selkeästi tunnistettavia opettajuuden piirteitä, jotka usein pohjautuvat kulttuurisiin oletuksiimme tai kokemuksiimme opettajuudesta. Tämä ilmiö viittaa siihen, että sosiaalisen median ympäristöstä huolimatta opettajuuden representaatiot voivat toistaa, ja vahvistaa tiettyjä normatiivisia ja stereotyyppisiä käsityksiä opettajana olemisesta ja toimisesta. Tässä tutkimuksessa havaitut tulokset osoittavat samansuuntaisia piirteitä aiemman Martikaisen (2020) tutkimuksen kanssa.

Opettajuuden representaatioilla voi olla merkitystä myös opettajien arvostukseen, koska nämä vaikuttavat siihen, millaisena opettajuus nähdään. Tutkimuksen tulokset herättävät kriittistä tarkastelua siitä, miten opettajuuden representaatiot voivat vaikuttaa opettajien arvostukseen. Toisaalta sosiaalisen median kautta rakentuva helposti lähestyttävä ja positiivinen opettajakuva voi lisätä ymmärrystä opettajan työnkuvasta ja tuoda opettajuutta lähemmäs katsojaa. Tämä voi osaltaan vahvistaa opettajien arvostusta, kun työ näyttäytyy

ihimillisenä ja helposti samaistuttavana. Toisaalta tutkimuksessa esiin noussut kiiltokuvamainen opettajuuden representaatio voi yksinkertaistaa, ja pelkistää opettajan työn moninaisuutta. Tällöin muodostuva kuva opettajuudesta ei välttämättä vastaa työn todellisuutta, mikä voi vaikuttaa siihen, miten opettajan ammattia ja työnkuvaa ymmärretään ja arvostetaan.

Opettajien arvostuksen kannalta olisi tärkeää, että opettajuutta esitetään sosiaalisessa mediassa realistisesti, ottaen huomioon työn moninaisuus: hyvät ja huonot puolet. Näin voitaisiin rakentaa monipuolisempaa ja kokonaisvaltaisempaa kuvaa opettajuudesta. Aikaisemmassa Carpenterin ja Harvey'n (2019) tutkimuksessa sisällöntuottajaopettaja oli tuonut esiin, että he eivät halua jakaa ikäviä asioita sosiaalisessa mediassa, koska he ajattelevat, että heistä saatetaan ajatella, että he eivät osaa esimerkiksi hallita luokkaa tai ovat jotenkin huonompia opettajia. Tämä näkökulma tarjoaa selityksen myös tämän tutkimuksen tuloksille, joissa opettajuus näyttäytyy pääosin hyvätuulisena, humoristisena ja helposti lähestyttävänä. Mikäli opettajuus esitetään pääsääntöisesti huoliteltuna, kevyenä, jatkuvasti hyvätuulisena, voivat työn kuormittavat puolet jäädä vähemmälle huomiolle. Tämä huomattiin tässä tutkimuksessa.

8.2 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tämän tutkimuksen vahvuuksista on sen ajankohtainen ja innovatiivinen lähestymistapa. Vaikka aikaisempi tutkimus on tutkinut opettajuutta ja opettajuuden representaatioita, tämä tutkimus laajentaa opettajuuden tarkastelun TikTok-sovelluksen sosiaalisen median maailmaan, jossa opettajat itse tuottavat ja muokkaavat opettajuuden näyttäytymistä. TikTok on sovelluksena ajankohtainen ja laajasti käytetty, joten tutkimuksella on potentiaalia tavoittaa, ja kiinnostaa myös sellaisia ihmisiä, joilla ei ole taustaa tieteellisen tutkimuksen parista, mutta jotka kohtaavat opettajuuden esityksiä osana omaa mediankäyttöään. Tämä laajentaa tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja samaistuttavuutta.

Tutkimuksen analyysitapa eroaa tavallisesta TikTok-käyttäjän kokemuksesta, koska tutkija on tarkastellut yksittäistä videota tarkastellen sitä syvällisesti ja yksityiskohtaisesti analysoiden. Sen sijaan kyseisen sosiaalisen median alustan käyttäjä tyypillisesti tarkastelee videoita hyvin pintapuolisesti. Tutkimuksessa tehty analyysi mahdollisti huomattavasti syvemmän

tarkastelun kuin mitä alustan tavanomainen käyttö yleensä mahdollistaa. Tämä mahdollistaa ilmiön syvemmän ymmärryksen sekä tekee näkyväksi sellaisia asioita, kuten tässä tutkimuksessa opettajien hyödyntämät multimodaaliset ilmaisukeinot ja opettajuuden representaatiot, jotka saattavat jäädä nopeassa pintapuolisessa katselussa huomaamatta, ja ovat kuitenkin vaikuttamassa mielikuviin siitä, miten me opettajat näemme.

Tutkimuksen toteuttaminen osoittautui tutkijan näkökulmasta yllättävän haasteelliseksi, vaikka tutkimusasetelma vaikutti aluksi selkeältä ja tutulta. TikTok-video tutkimuskohteena on helposti lähestyttävä ja tutkijallekin arkipäiväinen mutta analysoiminen tutkimuksellisesti on ollut huomattavasti moniulotteisempaa ja haastavampaa kuin aluksi saattoi olettaa. Myös Grzenkowiczin ja Wildfeuerin (2025) mukaan TikTokia koskevan tutkimuksen kontekstissa tällaisia multimodaalisia analyysejä on ollut todella vähän, mikä luo tälle tutkimukselle merkittävyyttä. Yksi keskeinen haaste liittyi siihen, lyhyen muutaman sekunnin videon aikana ehtii tapahtumaan, näkymään ja kuulumaan lukuisia erilaisia elementtejä, jotka tutkijan on havaittava. Esimerkiksi yhteen lyhyeen videoon voi sisältyä samanaikaisesti ääniefektejä, puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä liikettä, kasvoilmeitä ja erilaisia kuvakulmia (Grzenkowicz & Wildfeuer, 2025). Tutkijan oli jatkuvasti tehtävä tulkintaa sen suhteen, mitä elementtejä hän nostaa käsittelyyn, ja mitä rajaa ulkopuolelle. Jokaisessa tutkimuksen vaiheessa on pyritty läpinäkyvyyteen tämän suhteen, ja tekemään lukijalle rajausta selkeäksi.

Se, että tutkimus perustuu kahdeksan TikTok-videon analysointiin, asettaa omat rajoituksensa yleistettävyydelle, sillä videoissa esitettävät aiheet voivat poiketa toisistaan täysin videon mukaan. Otosta voidaan pitää suhteellisen pienenä, vaikka onkin pyritty valitsemaan mahdollisimman erilaisia videoita tarkasteluun. Yleistettävyyttä ajatellen on muistettava, että opettajat, jotka julkaisevat sosiaalisen media sisältöä, ovat pieni otanta koko maan opettajistosta, joten sosiaalinen media antaa meille vain tietynlaista kuvaa opettajuudesta. Lisäksi aineiston rajausta pelkästään TikTok-videoihin rajaa pois muut mediaympäristöt. Lisäksi se, että hyödynnettiin tutkijan omaa käyttäjätiliä videoiden etsintään, on voinut rajata erilaisia videoita pois, mikä vaikuttaa representaatioiden muodostamiseen. Toisaalta tällainen aineiston muodostuminen heijastaa myös sitä näkökulmaa, jossa aineisto on voinut olla jo algoritmin muokkaamaa.

Tutkimusprosessin aikana konkretisoitui myös se, kuinka paljon tulkinnallista vastuuta multimodaalinen analyysi asettaa tutkijan näkökulmasta. Vaikka analyysia pyrittiin jäsentämään mahdollisimman systemaattisesti teoreettisen viitekehyksen avulla, yksittäiset havainnot ja luokittelut sisälsivät väistämättä tutkijan omaa harkintaa. Kuten laadulliselle tutkimukselle on ominaista, tutkija tekee jatkuvasti valintoja ja tulkintoja, joita hänen tulee perustella (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Myös tässä tutkimuksessa tutkija pyrkii läpinäkyvään perusteltavuuteen, miksi ja miten jotakin on tehty. Tutkijan tulkinnat voivat kuitenkin olla eriäviä jonkun toisen tulkinnan kanssa, kun videoitakin jokainen meistä katsoo eri tavalla ja kiinnittää huomiota eri asioihin. Tutkimuksessa on kuitenkin pyritty mahdollisimman syvälliseen ja yksityiskohtaiseen analyysiin. Tutkimuksen prosessi teki näkyväksi laadullisen tutkimuksen luonteet: analyysi ei synny aineistosta automaattisesti, vaan rakentuu tutkijan tekemien valintojen, rajauksien ja teorian avulla (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on tärkeää tunnistaa myös tutkijan oma position mahdollinen vaikutus tutkimuksen analyysiin ja tulkintoihin. Tässä tutkimuksessa tutkija tarkastelee aineistoa nuoren naisen positiosta, joten tutkimuksen videoaineiston käsittelyssä, analyysissa ja tulkintavaiheessa tutkijan omat kokemukset, mieltymykset ja kulttuuriset taustat voivat ohjata sitä, mihin aineistossa kiinnitetään huomiota ja mitä pidetään merkityksellisenä. Tämä voi näkyä esimerkiksi siinä, että aineistosta on noussut esiin esteettinen ja feminiinisyyteen kytkeytyvä opettajuuden representaatio. Tämän havainnon tunnistaminen ei kuitenkaan tee tutkimuksesta epäluotettavampaa, vaan lisää tutkimuksen autenttisuutta ja läpinäkyvyyttä.

Kaiken kaikkiaan tutkimus tarjoaa arvokkaan, ajankohtaisen ja uuden lähestymistavan opettajuuden tarkasteluun sekä luo opettajan ammatista entistä moniulotteisemman ja näkyvämmän kuvan. Tutkimuksessa on otettu huomioon sen vahvuudet ja kehityskohteet esiteltynä ne edellä sekä nämä on tiedostettu tutkimuksen tekovaiheessa. Voidaan todeta, että TikTok-videoihin liittyvä tutkimus vaatii tutkijalta samanaikaisesti teorian sisäistämistä sekä käytännöllistä otetta, että rajauskykyä videoiden analysointiin.

8.3 Jatkotutkimusaiheet ja käytännön sovellukset

Opettajien representaatiot tarkastelevat opettajan työn monipuolisuutta, ja näin ollen tarjoavat uusia näkökulmia opettajuuden ymmärtämiseen tämän hetken yhteiskunnassa. Representaatiot vaativat kuitenkin syvällisempää tarkastelua eri konteksteissa, kuten tässä tutkimuksessa on tehty. Tämä tutkimus antaa arvokasta tietoa opettajan ammatillisen identiteetin tarkasteluun sekä opettajuuden muuttuvaan kuvaan erityisesti sosiaalisen median ympäristössä.

Carpenter ja Harvey (2019) nosti tutkimuksessaan esiin haasteen myös siitä, että sisällöntuottajaopettajat kokevat negatiivisia tuntemuksia vertaillessaan omaa toimintaansa jonkun toisen sisällöntuottajaopettajan julkaisuihin. Opettajat kuvasivat kokevansa ristiriitaisia ja turhautumisen tuntemuksia, kun he pohtivat oman sisältönsä näyttäytymistä sosiaalisessa mediassa. Erityisesti kaupallisuuden näkökulma nähtiin haasteellisena, kun useat opettajat eivät arvostaneet oman markkinoivan sisällön esittämistä (Carpenter & Harvey, 2019, s. 5). Opettajat eivät siis ainoastaan tuota sisältöä, vaan myös tarkastelevat toisten tuottamaa sisältöä, mikä voi vaikuttaa omaan sisältöön, ja sitä kautta myös esimerkiksi itseluottamukseen. Aikaisempi tutkimus pohti kriittisesti myös kaupallisuuden näkökulmaa. Vaikka tässä tutkimuksessa analysoidut videot eivät näyttäneet kaupallisina, voidaan sosiaalisen median rakenteiden ja TikTokin algoritmin edistävän myös epäsuoraa vaikuttamista. Jatkotutkimusehdotuksena olisikin mielenkiintoista tutkia sisällöntuottajaopettajien vaikuttavuutta, sekä heidän omia käsityksiään siitä, miten heidän julkaisunsa voivat vaikuttaa katsojaan.

Lisäksi tutkimuksella on vahva kytkös medialukutaitoon ja sen kriittiseen tarkasteluun, kun tutkitaan sitä, miten sosiaalisen median alusta vaikuttaa siihen, millaisena opettajuus nähdään ja kuinka se vaikuttaa lapsiin, nuoriin, tuleviin opettajiin, vanhempiin ja laajempaankin kohdeyleisöön. Aihe on valtavan ajankohtainen ja sitä onkin syytä tarkastella moniulotteisesti tulevaisuuteen nojaten. Aiheen tärkeyttä korostaa se, että on huomattu opettajaksi alalle hakeutuvien määrän vähentyminen (Vipunen, 2024). Sosiaalisen median luomalla mielikuvalla voi olla vaikutusta tähän. Opetus- ja kulttuuriministeriön (2020) selvityksessä nuoret nostivat esiin huolen koulutuksen arvostuksen laskusta, mikä on huolestuttavaa, että nuoret, jotka eivät ole olleet vielä työssä kiinni, ajattelevat näin. Jostain nämä nuoret kuitenkin ovat tämän

kuvan saaneet. Miten opettajien luomat TikTok-videot voivat vaikuttaa alalle suuntaavien mielikuvaan ammatista? Hakeudutaanko alalle vain TikTok-videoiden antaman kuvan perusteella?

Myös vanhemman näkökulmasta aihe on mielenkiintoinen ja vaatii kriittistä tarkastelua. Mitä lapseni opettaja tekee TikTokissa? Tekeekö opettajat vain somevideoita eikä opeta lastani? Millaista kuvaa antaa työstä vanhemmalle? Tällaisia edellä mainittuja kysymyksiä voidaan esittää, kun aihetta pohditaan syvällisemmin. Lisäsyvyyttä aiheen tutkimiseen voisi tuoda sisällöntuottajaopettajien, seuraajien, oppilaiden tai huoltajien haastattelemisen ja kysyä, ovatko he tietoisia omasta vaikuttavuudestaan sekä siitä, kuinka kauaskantoiset seuraukset voivat olla yhdellä julkaistulla videolla sosiaaliseen mediaan. Tämä voisi olla konkreettinen aihetta syventävä laadullinen jatkotutkimusidea, jossa opettajien haastattelu olisi tarpeen.

Lähteet

- Azman, A. N., Ahmad Rezal, N. S., Zulkeifli, N. Y., Mat, N. S., Saari, I., & Ab Hamid, A. S. (2021). Acceptance of TikTok on the Youth towards Education Development. *Borneo International Journal*, 4, 19-25.
<https://majmuah.com/journal/index.php/bij/article/view/98>
- Brendoeva, P. & Halmajärvi, O. (2024). Opettajien ylläpitämät ammatilliset sosiaalisen median tilit Instagramissa. [Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. Utupub.
- Carpenter, J. P., & Harvey, S. (2019). There's no referee on social media: Challenges in educator professional social media use. *Teaching and Teacher Education*, 86, 102904.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.102904>
- Carpenter, J. P., Morrison, S. A., Craft, M., & Lee, M. (2020). How and why are educators using Instagram? *Teaching and Teacher Education*, 96, 103149.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103149>
- Carpenter, J. P., Shelton, C. C., Curcio, R., & Schroeder, S. E. (2021). The education influencer: New possibilities and challenges for teachers in the social media world. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, 1712-1721. Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
<https://www.learntechlib.org/primary/p/219338/>
- Carpenter, J. P., Shelton, C. C., & Schroeder, S. E. (2023). The education influencer: A new player in the educator professional landscape. *Journal of Research on Technology in Education*, 55(5), 749-764. <https://doi.org/10.1080/15391523.2022.2030267>
- Darvin, R. (2016). Language and identity in the digital age. In: Preece, S. (ed.), *The Routledge handbook of language and identity*. Abingdon: Routledge. 523-540.
- Duffy, B. E. & Hund, E. (2015). "Having it All" on Social Media: Entrepreneurial Femininity and Self-Branding Among Fashion Bloggers. <https://doi.org/10.1177/2056305115604337>
- Grzenkowicz, M., & Wildfeuer, J. (2025). Addressing TikTok's multimodal complexity: A multi-level annotation scheme for the audio-visual design of short video content. *Digital Scholarship in the Humanities*, 40(4), 1143-1166. <https://doi.org/10.1093/lc/fqaf047>

- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. SAGE Publications.
- Harjunpää, K., Mondada, L., & Svinhufvud, K. (2019). Multimodaalinen litterointi keskusteluanalyysissä. *Puhe ja kieli*, 39:3, 195–220.
- Helsingin Sanomat. (2025). Opettaja kertoo, kuinka työ on 20 vuodessa muuttunut – Antaa paljastavan esimerkin. <https://www.hs.fi/suomi/art-2000011041856.html>
- Husu, J., & Toom, A. (2016). Opettajat ja opettajankoulutus – suuntia tulevaan: *Selvitys ajankohtaisesta opettaja- ja opettajankoulutustutkimuksesta opettajankoulutuksen kehittämissuunnitelman laatimisen tueksi*. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja; Nro 2016/33). Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Jewitt, C. (2009). *The Routledge handbook of multimodal analysis*. Routledge.
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Vastapaino.
- Juutilainen, M., Fornaciari, A., Mäensivu, M., Metsäpelto, R.-L. (2025). Opettajankoulutuksen transformatiivinen potentiaali luokanopettajaopiskelijoiden opettajuuskäsitysten muutoksessa. *Kasvatus & Aika* (Verkkolehti), 19(2).
<https://doi.org/10.33350/ka.137412>
- Kaye, D. B. V., Zeng, J., & Wikström, P. (2022). *TikTok: Creativity and culture in short video*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S., & Mäntynen, A. (2017). *Tiede ja teksti: Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen* (Kolmas, uudistettu painos.) Gaudeamus.
- Le, V.H., McConney, A & Maor, D. (2022). Lurkers or posters? How teacher identity influences self-presentation on social networking sites. *Learning, Media, and Technology*, 47(4): 557– 571. <https://doi.org/10.1080/17439884.2022.2048392>
- Martikainen, J. (2019). Social representations of teachership based on cover images of Finnish Teacher Magazine: A visual rhetoric approach. *Journal of Social and Political Psychology*, 7(2), 890– 912. <https://doi.org/10.5964/jspp.v7i2.1045>

- May, L. & Wright, H. (2025). The TikTok performances of secondary ELA teachers. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 12(4), 327– 337.
<https://doi.org/10.52380/ijcer.2025.12.4.874>
- Miettunen, J., & Dervin, F. (2014). Media representations of teachers. Teoksessa F. Dervin, S. Gajardo & A. Lavanchy (toim.), *Politics of interculturality* (s. 125–142). Cambridge Scholars Publishing.
- Myyry, S., Juvonen, S., Huilla, H., & Kosunen, S. (2025). Finnish teachers as (de)constructors of the binary-gendered ideals of the teaching profession. *Gender and Education*, 37(7), 830-845. <https://doi.org/10.1080/09540253.2025.2544532>
- Newton, J. & Williams, M. (2022). Instagram as a Special Educator Professional Development Toom: A Guide to Teachergram. *Journal of Special Education Technology*, 37(3), 447-452. <https://doi.org/10.1177/01626434211033596>
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. (2023). Opettajien arvostus.
<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2023/oaj-selvitti-ammatin-arvostusta-ja-autonomiia/>
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. (2024). Työkuormitus.
<https://www.oaj.fi/tyoelamaopas/tyohyvinvointi/tyokuormitus/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2020). Koulutusvalintojen vetovoima – nuorten näkemyksiä korkeakoulutuksesta. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-668-4>
- Paksuniemi, M. (2013). The historical background of school system and teacher image in Finland. Peter Lang. <https://doi.org/10.3726/978-3-653-03235-2>
- Prestridge, S. (2019). Categorising teachers’ use of social media for their professional learning: A self-generating professional learning paradigm. *Computers and Education*, 129, 143-158. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.11.003>
- Pönkä, H., & Docendo, kustantaja. (2017). Sosiaalisen median käsikirja. Docendo.
- Raivola, R. (1989). Opettajan ammatin historia: opettajuus ja professionalismismi. Tampereen yliopisto.
- Repo, S. (2020). Hyväksi opettajaksi voi oppia. *Lääketieteellisen tiedekunnan blogi*, Vuosikerta. 2020. Nro 21.112.2020. <http://hdl.handle.net/10138/325585>

- Richardson, P. W. & Watt, H. M. G. (2016). Factors Influencing Teaching Choice: Why Do Future Teachers Choose the Career? Teoksessa J. Loughran & M. Hamilton (toim.), *International Handbook of Teacher Education* (s. 275-304). Springer Singapore.
https://doi.org/10.1007/978-981-10-0369-1_8
- Rossi, L-M. (2010). Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikkaa. Teoksessa Tarja Knuuttilla (toim.) & Aki Petteri Lehtinen Representaatio – Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi, 261–275. Helsinki: Gaudeamus.
- Rytkönen, A. (2022). Musiikki kotouttavana tekijänä: analyysi viiden nuoren musiikille antamista merkityksistä. *Etnomusikologian Vuosikirja*, 32.
<https://doi.org/10.23985/evk.115740>
- Sachs, J., Wise, R., & Karell, S. (2021). The TikTok Self: Music, signaling, and identity on social media. SOCARXIV.
- Saldana, J. (2025). *The coding manual for qualitative researchers* (Fifth edition.). Sage Publications.
- Shelton, C., Curcio, R., & Schroeder, S. (2020). Instagramming their hearts out: Teacher influencers on Instagram. In *Society for information technology & teacher education international conference*, 1486-1492. Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learntechlib.org/primary/p/215915/>
- Singh, S. (2025). How many people use TikTok in 2025. *Demandsage*.
<https://www.demandsage.com/tiktok-user-statistics/>
- Slotta, D. (2025). TikTok – statistics and facts. *Statistica*.
https://www.statista.com/topics/6077/tiktok/?srsltid=AfmBOoqWi1yEBRCmvZMq_aN5RRckNZlrmQOschYxn50d7K7GVuxwtFsS#topicOverview
- TikTok. (2024). Tietosuojakäytäntö. <https://www.tiktok.com/legal/page/global/privacy-policy-eea-archive/fi> (Viitattu: 23.11.2025)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. TENK.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Törrönen, Jukka (2010). Kuvaus, näkökulma, ääni: Representaatioiden analyysi empiirisessä sosiaalitutkimuksessa. Teoksessa Tarja Knuuttila (toim.) & Aki Petteri Lehtinen Representaatio – Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi, 276–304. Helsinki: Gaudeamus.

Vipunen. Opetushallinnon tilastopalvelu. (2024). Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
<https://vipunen.fi/fi-fi>

Vizcaíno-Verdú, A & Abidin, C. (2023). TeachTok: Teacher of TikTok, micro-celebrification, and fun learning communities. *Teaching and Teacher Education*, 123: 103978.
<https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103978>

Zhou, R. (2024). Understanding the Impact of TikTok's Recommendation Algorithm on User Engagement. *International Journal of Computer Science and Information Technology*, 3(2), 201-208. <https://doi.org/10.62051/ijcsit.v3n2.24>

Liitteet

Liite 1. Tietosuojalomake

1. Rekisterin nimi	Opettajuuden representaatiot TikTok-videoissa: Multimodaalinen sisällönanalyysi
2. Rekisterinpitäjä	Anni Airaksinen, aneair@utu.fi Turun Yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Opettajankoulutuslaitos, Assistentinkatu 5, 20500 Turku
3. Vastuhenkilöiden yhteystiedot	Anni Airaksinen, aneair@utu.fi
4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa käsitellään henkilötietoja ainoastaan pro gradu -tutkielman toteuttamista varten. Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on analysoida julkisesti saatavilla olevista videoista välittyviä opettajuuteen liittyviä sekä multimodaalisia ilmiöitä tutkimuksellisesta näkökulmasta.</p> <p>Aineisto kerätään julkiselta sosiaalisen median alustalta TikTokista. Tutkimuksessa käsitellään henkilötietoja, sillä videoaineistossa esiintyvät henkilöt ovat tunnistettavissa. Kohteena kuitenkin eivät ole yksittäiset henkilöt, vaan videolta poimittavat multimodaaliset ilmaisukeinot sekä videoilla ilmenevät ilmiöt ja representaatiot. Henkilötietoja ei käsitellä yksilöiden arvioimiseksi.</p> <p>Sisällöntuottajien käyttäjätilejä hyödynnetään lähettämällä tiedote videon hyödyntämisestä tutkimuksessa.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on</p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)</p>

	☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta) ☐ muu mikä _____
5. Käsiteltävät henkilötietoryhmät	<p>Videoaineistoa hakiessa sovelluksesta, hyödynnetään käyttäjän tiliä sekä täten saadaan tietoon videon tekijän henkilöllisyys.</p> <p>Analyysivaiheessa kirjoitetaan erilliseen tiedostoon henkilöiden tunnistettavia piirteitä, kuten kasvojen ilmeitä (kuvailevalla tasolla, kuten ”hymyilee”, ”nauraa”), kuuluvaa ääntä, puhuttua puhetta tai henkilön päällä olevaa vaatetusta.</p> <p>Aineisto pseudonymisoidaan eikä valmiissa tutkielmassa käsitellä tai esitetä tietoja, joista yksittäisiä henkilöitä voi tunnistaa.</p>
6. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät	<p>Kerättyjä henkilötietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.</p> <p>Aineiston oikeudet ovat tutkijalla sekä pro gradu- tutkielman ohjaajalla.</p>
7. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolella.
8. Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit	<p>Tietojen säilyttäminen tapahtuu tietoturvalain mukaisesti Turun yliopiston tietoturvalisessä Seafilessä.</p> <p>Aineistosta pyritään poistamaan kaikki suorat tunnistetiedot eli aineisto pseudonymisoidaan.</p> <p>Kerättyä aineistoa säilytetään enintään 1.5.2027 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvalisesti.</p>
9. Rekisteröidyn oikeudet	Sisällöntuottaja on itse vastuussa julkaisemastaan sisällöstään sosiaalisessa mediassa TikTokin tietosuojakäytännön mukaisesti. Koska tutkimuksessa

	<p>käytetty aineisto on julkista videoaineistoa eikä tutkittavia ole suoraan rekrytoitu osaksi tutkimusta, varsinaisia rekisteröidyn oikeuksia ei sovelleta perinteisesti.</p> <p>Tutkimuksessa kuitenkin kunnioitetaan yksilöiden oikeutta tietää, että heidän videoitaan käytetään tutkimuksessa, kun sisällöntuottajiin otetaan yhteyttä tiedottamistarkoituksessa.</p>
10. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu	Tutkimuksessa käytetty videoaineisto kerätään julkiselta sosiaalisen median alustalta TikTokista, jossa videot ovat avoimesti saatavilla.
11. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.

Liite 2. Videoaineiston näkyvät elementit

Näkyvät elementit		
	avainnauha	pehmolelu
	avoinna oleva ikkuna	pilkullinen paita
	erilaisia kyniä	pöytä
	erivärisiä kartonkeja	pulpetti
	hiuspanta	pukukaapit
	hiuslenkki	reppu
	hernekeitto	servietti
	huulikiilto	sinitarra
	juliste	tarjotin
	kaapit	teippirulla
	kalenteri	tennarit
	kauluspaita	tervehdyskortti
	kirja	tietokone
	kynäpurkki	tuoli
	korvakorut	työpöytä
	kukkamekko	valkotaulu
	laatikosto	veitsi
	lautanen	vesipullo
	luokkahuone	viiri
	lukusuora	viivoitin
	lusikka	värikäs bleiseri
	magneetti	värikäs lattia
	Marimekon	värikäs neule
	kangaskassi	värikkäät korit
	Marimekon muki	älykello
	matcha latte -juoma	älytaulu
	monistepino	
	nitoja	
	oppikirjat	
	pastillit	